

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

14^E JAARGANG

WOENSDAG 27 FEBRUARI 1929

No. 687

INHOUD.

	Blz.
DE BEPERKING VAN DE POENALE SANCTIE BIJ DE LANDS-MIJNEN IN INDIË door <i>G. P. J. Caspersz</i>	198
De In- en Uitvoer van Nederland gedurende 1928 II door <i>W. G. H. van der Zweep</i>	200
Het Jaarverslag van de Verzekeringskamer over 1927 door <i>Prof. Dr. A. O. Holwerda</i>	201
Het jongste Jaarverslag van de Banque de France door <i>Mr. M. L. van Goudoever</i>	203
Beschouwingen over Kolen I	205
Het Rapport der Commissie van Advies inzake de verzekering der Mijnarbeiders	207
Het Koeliecontract in buitenlandsche Koloniën door <i>Mr. H. Cohen de Boer</i>	209
AANTEEKENINGEN:	
De toestand der geldmarkt in de Vereenigde Staten	209
De Auto-productie van de Vereenigde Staten en Canada	210
BOEKAANKONDIGINGEN:	
W. Middendorp: Twee achterlijke arbeidssystemen voor inboorlingen in Nederlandsch Oost-Indië, bespr. door <i>Prof. Dr. E. Moresco</i>	211
Die Wirtschaft des Auslandes 1900—1927 bearbeitet im Statistischen Reichsamte	211
MAANDOLJFERS:	
Statistisch Overzicht van den economischen toestand van Nederlandsch-Indië	212
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN..... 213—220	
Geldkoersen.	Bankstaten.
Wisselkoersen.	Effectenbeurzen.
	Goederenhandel.
	Verkeerswezen.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.*

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.*

Assistent-Redacteur: *H. M. H. A. van der Valk.*

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruijgeplaatweg.*

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro rekening No. 6729.*

26 FEBRUARI 1929.

In den toestand van de geldmarkt kwam geen verandering. Het aanbod van geld bleef gering, de koersen toonden eerder nog eenige neiging tot stijgen. Particulier disconto noteerde de geheele week vrijwel gelijk aan het officieele tarief, de prolongatierente schommelde tusschen $4\frac{1}{4}$ en $5\frac{1}{4}$ pCt. en sloot op het hoogste punt en callgeld steeg tot $4\frac{1}{4}$ à $4\frac{1}{2}$ pCt.

Bij de inschrijving op het schatkistpapier werd in totaal ingeschreven voor f 43.817.000.—; toegevoegd werden f 11.120.000 3 maands-promessen à f 988.51⁷/₁₀ of $4\frac{1}{2}$ pCt.; f 1.360.000 6 maands-promessen à f 978,02 of $4\frac{3}{8}$ pCt. en f 7.467.000 biljetten à f 1.002.50 of $4\frac{1}{4}$ pCt.

* * *

De weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft weinig veranderingen van beteekenis te zien. De post binnenlandsche wissels blijkt met f 6,9 millioen te zijn gestegen. De beleeningen vertoonden een daling van f 6,6 millioen. Het renteloos voorschot aan het Rijk klom met f 4,2 millioen.

De goudvoorraad der Bank bleef vrijwel onveranderd. De zilvervoorraad verminderde met f 100.000. De post papier op het buitenland geeft een stijging van f 600.000 te zien, terwijl de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans met f 1 millioen bliken te zijn afgenomen.

De biljettencirculatie bedraagt f 900.000 meer dan verleden week. De rekening-courant-saldi stegen met f 2,9 millioen. Het beschikbaar metaalsaldo liep met f 1,6 millioen terug. Het dekkingspercentage bedraagt $56\frac{1}{2}$.

* * *

De wisselmarkt was deze week weinig belangrijk. De meeste koersen waren stabiel en fluctueerden alleen zóoveel als de schommeling bedroeg van den dollar-koers in het betreffende land, daar de dollarkoers hier zonder verandering op het goudpunt gehouden werd door afgiften van De Nederlandsche Bank hetzij van Dollars, hetzij van Ponden. Madrid kon in den loop der week de daling van Maandag weder voor een goed deel inhalen, de stemming bleef echter flauw.

LONDEN, 25 FEBRUARI 1929.

Geld bleef gedurende de vorige week vrij gemakkelijk en de bedragen, die bij de Bank vervielen, werden zonder eenige moeite terugbetaald. De markt werd hierin geholpen door het feit, dat de bedragen, die in Schatkistpromessen moesten worden opgenomen, gedurende de paar laatste weken kleiner zijn dan de bedragen, die door de regering werden afbetaald. Blijkbaar overtroffen de op deze wijze vrijkomende sommen de belastingbetalingen. Toch neemt men aan, dat deze eenigszins grootere geldruimte niet lang kan aanhouden. Dezer dagen zal het einde van de maand met zijn gebruikelijke grootere eischen de geldmarkt krap houden.

Disconto bleef vast en liet zich niet door een paar dagen tijdelijke geldruimte en den aankoop van een groot deel van het aangevoerde goud, van de wijs brengen. Wel werden schatkistpromessen iets lager toegewezen, maar de notering werd toch op $5\frac{1}{4}$ — $5\frac{5}{16}$ pCt. gehandhaafd.

Dollars blijven duur op $4.85\frac{5}{16}$.

DE BEPERKING VAN DE POENALE SANCTIE BIJ DE LANDSMIJNEN IN INDIE.

Bij de behandeling van de Indische begroting voor 1929 in den Volksraad is door de Regeering nog eens met nadruk verklaard, dat in 1930 de geleidelijke afschaffing van de Poenale Sanctie (P. S.) begint, en dat de ondernemers daarmede rekening zullen hebben te houden. Arbeid onder de P. S. is volgens Haar een abnormale vorm, die hoe langer hoe minder past in de internationale verhoudingen en in onze bestuursvoering, en daarom op den duur verdwijnen moet.

De Regeering heeft volkomen terecht begrepen, dat de Landsbedrijven, waarbij onder de P. S. gewerkt wordt, d.z. alle mijnbedrijven, hierbij het voorbeeld moeten geven en daarom heeft Zij reeds m.i. van 1 Januari 1929 bij wijze van proef bij die bedrijven tot een aanmerkelijke beperking van de toepassing der P. S. doen overgaan. De P. S. is van dan af voor hercontractanten met meer dan vijf jaren dienst afgeschaffd, terwijl voor hercontractanten met drie tot vijf jaren dienst de toepassing der P. S. beperkt wordt tot de meer ernstige inbreuken op de arbeidsovereenkomst. De Regeering is van oordeel, dat zulks geschieden kan zonder dat de bedrijfszekerheid geschaad wordt.

Wie de uiteenzettingen van de zijde van de Regeering over dezen maatregel in den Volksraad gegeven, heeft gelezen, zal niet anders denken dan dat het voor de eerste maal is, dat een proef tot beperking van de P. S. bij de landsmijnen genomen wordt. Er wordt daarin althans van vroegere proeven niet gerept.

Toch heeft zulk een proef en nog wel op uitgebreide schaal gedurende geruimen tijd bij de Ombilijnmijnen plaats gevonden.

Het is voor deze proef en de daarbij verkregen merkwaardige resultaten, dat ik de aandacht van den lezer vraag.

Toen ik in 1907 optrad als chef van den dienst der Ombilijnmijnen, waarbij een paar duizend onder de P. S. werkende contractarbeiders dienden, was een der eerste aangelegenheden, die ik ter behandeling kreeg, een opdracht van den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid, — onder wiens opperleiding destijds het mijnwezen ressorteerde, — betrekking hebbende op de P. S. De ervaring had mij geleerd, dat een fatsoenlijke Javaansche arbeider zich evengoed als elk ander behoorlijk mensch aan een aangegane overeenkomst houdt; daarom meende ik, dat voor zulke arbeiders de P. S. niet noodig zou zijn. Dit deed mij besluiten om in die richting een proef te nemen door aan goed oppassende arbeiders, wier contract afgelopen was en die een hercontract wenschten aan te gaan, de keuze te laten tusschen een hercontract op den gewonen voet onder de P. S. en een hercontract, waarbij afgezien werd van de P. S. Deze laatste soort hercontracten werden in het gebruik aangeduid als B contracten ter onderscheiding van de hercontracten onder de P. S., die als A contracten bekend stonden. De B contracten waren zeer vrijgevig opgesteld; de voorwaarden kwamen, wat betreft loon, voeding en huisvesting in hoofdzaak overeen met die der A contracten. In stede van een voorschot, dat terugbetaald moest worden, zooals bij een A contract, kreeg de B contractant echter een ruim handgeld. Op onwetig verzuim van het werk en andere werkovertradingen was als straf een geringe boete gesteld; als strafoplegger trad op de ingenieur-directeur, die de plaatselijke leider van het bedrijf was. Verzuimde dagen moesten door een B contractant worden nagediend. Voorwaarde om tot het sluiten van een B contract te worden toegelaten was, dat de arbeider van goed gedrag moest zijn.

Feitelijk was het niet geoorloofd B contracten aan te gaan, daar volgens de toen vigeerende koelieordon-

nanties (K. O.) met arbeiders, afkomstig van buiten, — wat bij de Ombilijnmijnen het geval was met alle contractanten, daar dit Javanen waren —, alleen arbeidsovereenkomsten op den voet der K. O., dus met P. S., mochten worden gesloten, maar in die dagen kon een leider van een landsbedrijf zich zoo iets nog vrijelijk veroorloven. Voor de B contracten werd de wettelijke grondslag pas verkregen op 1 Januari 1912, toen de ordonnantie van 3 October 1911 (Stbl. No. 540) in werking trad, waarbij toegestaan werd om met arbeiders van buiten afkomstig ook overeenkomsten op anderen voet aan te gaan dan volgens de K. O., dus ook met uitsluiting van de P. S. Deze ordonnantie heeft van de K. O., voor wat betreft de arbeiders, terecht de strafbepalingen overgenomen, die betrekking hebben op verzet, belediging of bedreiging tegen den werkgever of zijn personeel, rustverstoring, vechterij, dronkenschap en dergelijke overtredingen tegen de goede orde. Zij werden derhalve ook toepasselijk op de B contractanten, voor wie tot zoolang geen enkele speciale strafbepaling bestaan had.

Voornoemde ordonnantie, die meer vrijheid bracht in de regeling van de arbeidsovereenkomst met hercontractanten, moet als een groote vooruitgang in de arbeidswetgeving worden aangemerkt. Feitelijk werd daarmede de eerste stap gezet op den weg naar de beperking der P. S.

In Augustus 1910 werden de Ombilijnmijnen voor de eerste maal door de arbeidsinspectie bezocht; de inspectie geschiedde door het Hoofd van den dienst zelve, die bij deze gelegenheid kennis maakte met de B contracten. Naast veel wat hem minder aanstond kon hij niet nalaten zijn voldoening over de B contracten te kennen te geven. Op het vinden van misstanden was hij voorbereid, maar dat hij dergelijke vrije arbeidsovereenkomsten zoo aantreffen, had hij allerminst verwacht. De onderstelling is daarom niet gewaagd, dat de B contracten de totstandkoming der ordonnantie Stbl. 1911 No. 540 hebben bevorderd, zoo zij al niet de aanleiding daartoe waren.

Nu de resultaten van de proef met de B contracten; zij zijn te vinden in de verslagen der Ombilijnmijnen van 1910/1918.

Het volgende is daaraan ontleend:

Jaar	Gemiddelde sterkte contractarbeiders	Gesloten hercontracten		Aantal B contractanten op ult ^o .
		Ir. A	Ir. B	
1909	2017			
1910	1847	415	100	100
1911	1774	385	99	145
1912	1714	408	88	164
1913	1541	409	66	161
1914	1534	378	109	169
1915	1723	257	110	215
1916	1904	202	165	275
1917	1815	403	8	155
1918	2029	537	5	5

Het sluiten van B contracten door hercontractanten werd zooveel mogelijk aangemoedigd. Toch blijkt uit bovenstaand overzicht, dat maar betrekkelijk weinig van zulke contracten gesloten werden, en dat het aantal B contractanten in verhouding tot de totale contractarbeiders-sterkte, zelfs in het beste jaar 1915, gering was. Behalve de toegepaste selectie wordt op blz. 16 van het verslag over 1912 als reden daarvoor opgegeven, *dat de arbeiders in het algemeen de voorkeur gaven aan een A contract met P. S., dat in hunne waardeering een hoogere plaats innam. Het waren, volgens hen, alleen „de luien”, die een contract zonder P. S. begeerden.* Deze opvatting was zeker teekenend, en niemand had kunnen voorzien, dat zij onder de arbeiders zou post vatten, maar zij leert hoe ijskoud de kwestie der P. S. toen nog de betrokken arbeiders zelve liet. Vermoedelijk zal het thans nog evenzoo het geval zijn.

Was aanvankelijk de ervaring met de B contractanten niet ongunstig, op den duur werd dit anders,

zoals ondervolgende aanhaling uit het verslag over 1916 (blz. 25) moge doen zien:

„De ondervindingen, opgedaan met de z.g. B contractanten, dat zijn contractanten, zooals bedoeld onder „ten tweede” in Staatsblad 1911 No. 540, zijn niet onverdeeld „gunstig te noemen.

„Dit is te opvallender, daar het slechts aan de beste „elementen toegestaan wordt, een dergelijk contract te sluiten, namelijk alleen aan hen, wier gedrag gedurende vorige contracten goed geweest is. Onder de 275 thans aanwezige B contractanten zijn slechts 19, die bij het ingaan van hun tegenwoordig verband minder dan 5 jaren hier werkzaam waren, terwijl lieden met 10, 11, 12 en meer „dienstjaren veelvuldig voorkomen.

„Niettegenstaande deze selectie wordt door een aanzienlijk aantal dier contractanten misbruik gemaakt van de „vrijheid, die het B contract hun biedt.

„Vermeende of werkelijke grieven tegen toestanden in „de mijn tegen den opziener of den mandoer, onder wien „zij werken, ook huiselijke onaangenaamheden en dergelijken, geven den B contractant, die gedurende langen tijd „goed gewerkt heeft, plotseling aanleiding zijne plichten „minder getrouw te vervullen of overplaatsing te vragen „naar een andere mijn, en wanneer dit niet toegestaan „wordt, het werk te staken.

„Wel heeft de werkgever het recht, voor verzuimdagen „boeten op te leggen; wanneer de contractant echter geheel niet meer werkt, dus ook geen loon ontvangt, dan is „het boeten een maatregel zonder praktisch nut, daar de „koelie de gevolgen zijner handelwijze niet voelt, te meer, „waar de werkgever in elk geval verplicht is, voor voeding en huisvesting te zorgen, de koelie dus nooit komt te „staan voor het alternatief: werken of gebrek lijden. Ontbinding van het contract door den werkgever is natuurlijk „eene afdoende oplossing, die echter de kern der zaak „niet raakt. Waar het de bedoeling der Regeering is, in de „toekomst nog slechts hercontracten zonder poenale sanctie toe te staan, is het van zeer groot belang, zich de „mogelijke gevolgen van een dergelijken stap goed duidelijk te maken.

„Zonder eenigen twijfel moeten klachten van B contractanten (en niet alleen van dezen) nauwkeurig onderzocht „en, wanneer zij gegrond blijken, uit den weg geruimd worden; daarentegen moeten echter ook den werkgever middelen aan de hand gegeven worden, om eene willekeurige „verbreking der aangegane verplichtingen door den koelie „tegen te kunnen gaan, hetgeen thans niet mogelijk is.

„Volgens de tot dusverre opgedane ervaring is de Javaansche contractant van Sawah-Loento „in het algemeen” nog „niet rijp voor een vrij arbeidsverband.”

Ook al neemt men aan, dat de rapporteur, — i.e. de bedrijfsleider —, die aan het woord was, in het vuur van zijn pleidooi voor het behoud der P. S. een te schrille voorstelling van zaken heeft gegeven, dan nog ontkomt men niet aan den indruk, dat het instituut der B contracten op een mislukking is uitgelopen, en wordt het begrijpelijk, dat deze bedrijfsleider het heeft doen uitsterven. De overeenkomst met de vijf op het einde van 1918 nog aanwezige B contractanten werd ontbonden, waarna deze onder de z.g. vrije arbeiders werden opgenomen.

Afgaande op deze resultaten is de proef, die thans bij de landsmijnen met de beperking der P. S. wordt genomen, althans voor de kolenmijnen met haar ondergronds werk, niet zonder risico. Een diensttijd van vijf jaar en langer waarborgt, zooals daaruit is gebleken, nog niet, dat de mijnwerker als vrije arbeider geregeld zal uitkomen, en daarop komt 't toch voor de bedrijfszekerheid aan.

Ik veronderstel echter, dat bij deze proef degenen met meer dan vijf jaren dienst, die als vrije arbeider overgaan, ook geheel als zoodanig behandeld zullen worden en buiten voeding zullen blijven. Zij zullen dus moeten werken om aan den kost te komen, wat met de B contractanten niet het geval was. De prikkel om geregeld uit te komen zal daardoor bij hen grooter zijn dan bij de B contractanten. De proef kan daarom best gelukken.

Bij slagen zal de beperking der P. S. voor de contractanten in hun eerste verband wel aan de orde komen, doch hierbij zal men voor veel grootere moeilijkheden komen te staan. De contractanten worden bij de steenkolenmijnen bij het ondergrondse eigen-

lijke mijnwerk gezet, omdat de lieden, behorende tot de inheemsche bevolking, waarvan er bijv. bij de Ombilinmijnen een groot aantal als vrije arbeiders werkzaam zijn, niet bereid zijn dit werk te doen; zij worden daarom uitsluitend voor transportdiensten en bovengronds werk gebezigd. Het ondergrondse werk staat den nieuwgekomen Javaanschen contractant niet aan; hij had, toen hij zich op Java voor de mijnen verbond, geen flauw begrip van den aard van het werk, dat hem te wachten stond, en na kennismaking daarmee zou hij maar niets liever doen dan zich daaraan onttrekken. Dien afkeer moet hij leeren overwinnen en hij moet gewend worden aan den geregelden arbeid, die zoowel bij dag als bij nacht in een kolenmijn verlangd wordt. Zonder dwangmiddelen, d.i. dus zonder P. S., gaat het nu eenmaal niet, ook al zijn behandeling en verpleging zooals bij de landsmijnen goed te noemen. Het enorm groote aantal opgelegde straffen bewijst zulks. Zoo werden bijv. bij de Ombilinmijnen van de contractanten gestraft: in 1920 70 pCt.; in 1921 76 pCt. en in 1922 59 pCt. Over latere jaren zijn geen gegevens gepubliceerd, waaruit mag worden afgeleid, dat het daarin wel niet veel beter zal zijn geweest. De nieuwelingen hebben daarin het grootste aandeel.

Daaruit volgt echter nog niet, dat de P. S. gedurende den geheelen duur van het eerste contract (thans evenals vroeger drie jaren) gehandhaafd zal moeten blijven; het is niet ondenkbaar, dat de toestanden nog eens zoo zullen worden, dat de P. S. alleen gedurende een gedeelte van den contractsduur toepassing zal behoeven te vinden. Maar dat neemt niet weg, dat er bij de kolenmijnen altijd een groep arbeiders, d.z. de nieuwelingen, zal zijn, voor wie de P. S. niet kan worden gemist.

Dit maakt de algeheele afschaffing der P. S., ook al wordt die met nog zooveel nadruk in uitzicht gesteld, praktisch onuitvoerbaar of men zou haar moeten willen koopen met de sluiting der kolenmijnen, en daaraan zal wel niemand in ernst willen denken.

De ondernemers behoeven zich daarom niet ongerust te maken, dat het in werkelijkheid tot die afschaffing komt, want men kan kwalijk de P. S. bij de kolenmijnen behouden en haar bij de overige bedrijven afschaffen.

Het ware zeker beter, indien het anders kon, want toegegeven moet worden, dat arbeid onder de P. S. een abnormale vorm van arbeid is. Dit komt ook uit in de ongewone verhouding, die daarbij bestaat tusschen werkgever en arbeider. De werkgever heeft feitelijk niets over den arbeider te zeggen. Waar niet onder P. S. wordt gewerkt worden gewoonlijk kleine werkovertreddingen door den arbeider begaan, door den werkgever met het opleggen van een geringe boete gestraft. Onder P. S. werkende is dit niet geoorloofd, maar heeft de werkgever zich tot den politierechter te wenden. In elke kwestie tusschen werkgever en arbeider wordt of het bestuur c.q. de arbeidsinspectie of de rechter betrokken, en ligt de beslissing bij die organen.

Het prestige van den werkgever lijdt daaronder. Verder brengt de P. S. noodzakelijkerwijze een vergaande bemoeienis mee van bestuur en arbeidsinspectie met de onderneming, waarvan ondernemingen zonder P. S. vrij loopen.

Dit is een kant van de P. S., waarover tot dusverre gezweven is, doch dien ik, toen ik bij de Ombilinmijnen daarmee te maken had, sterk heb gevoeld. Om van de daaruit voortspruitende bezwaren zoo weinig mogelijk last te ondervinden, moeten onder de P. S. niet meer arbeiders worden gebracht en gehouden dan in het belang der ondernemingen strikt noodzakelijk is. In die beperking ligt de sterkste waarborg voor het behoud der P. S.

Uit dat oogpunt beschouwd is het te hopen, dat de proef bij de landsmijnen slaagt.

G. P. J. CASPERSZ.

's-Gravenhage, 1 Februari 1929.

Alle hiervoor gen. goederen tezamen..	490.139	417.284
Waarde daarvan herleid tot gulden ..	5.881.668	—
Waarde van den uitvoer van wollen manufacturen, stoffen en weefsels van Nederland naar Engeland, volgens de Nederlandsche statistiek, (gulden)	5.691.379	—

Het jaar 1926 is het laatste, waaromtrent een vergelijking in haar geheel kan worden doorgevoerd, zoodat sommige gegevens betreffende latere jaren onbenut moeten blijven. Uit de schatting blijkt, dat de invoer uit Nederland van de wollen stoffen, waarvoor thans een beschermend recht wordt gevraagd, in 1926 minstens £ 350.000 en hoogstens £ 400.000 heeft bedragen. Deze berekening wint aan waarschijnlijkheid, doordat zij nauwkeurig met de uitkomsten van de Nederlandsche handelsstatistiek overeenkomt en, daar alle Nederlandsche ondernemingen tezamen in 1926 voor een waarde van bijna 36 miljoen gulden aan wollen stoffen van de hier bedoelde soort hebben voortgebracht, mag worden aangenomen, dat ongeveer één achtste deel dier voortbrenging thans rechtstreeks wordt bedreigd.

Ten einde deze bemoeilijking te voorkomen, of zoo zij ons mocht treffen, haar gevolgen te bestrijden, heeft de Tilburgsche Kamer van Koophandel aan onze Regeering verzocht, om Engeland met een zelfde tariefsverhoging te dreigen, dan wel, indien het gevreesde recht tot stand komt, op denzelfden dag ook zulk een recht in Nederland in te stellen.

De berekening doet echter duidelijk zien, van hoe weinig beteekenis dit "Gott strafe England" voor hen is, die men er door heet te willen treffen, daar wij in 1926 voor hoogstens £ 400.000 aan de betreffende wollen stoffen van dat land kochten. Inwilliging van dit verlangen zou daarentegen Duitschland, dat zeer zeker aan deze moeilijkheden part noch deel heeft, het zwaarst treffen en ons ongetwijfeld in ernstige handelspolitieke verwickelingen met dit land storten; hoe denken onze fabrikanten van kunstzijde en die van aardappelmeel, onze landbouwers, onze veeeteelers en onze handelaren in Nederlandsch Indische voortbrengselen daarover?

Het toenemen van den invoer uit *Duitschland* vloeit in de eerste plaats uit het grooter worden van den invoer van grondstoffen en hulpmiddelen, als veevoeder, kunstmest, ijzer en koper, plantaardige oliën, hout, garens en werktuigen voort. Daarneven steeg de invoer van verfwaren, stoffen, kleederen en papier, terwijl die van brandstoffen achteruit ging.

De uitvoer van boter naar dit land steeg van 64,5 tot 71,1 miljoen gulden, die van versche groente van 29,9 tot 42,6 miljoen gulden, terwijl voorts ook de waarde van onzen afzet van eieren, kwekerijvoortbrengselen, steenkool, kunstzijde, stoffen en werktuigen aanmerkelijk hooger was dan in 1927. De achteruitgang van den uitvoer van ijzer en staal van 11,3 tot 7,2, of met 4,1, miljoen gulden is niet zoo belangrijk als zij er uit ziet, daar van de hiertoe behorende posten het oud ijzer afzonderlijk van 8,8 tot 3,8, of met 5, miljoen gulden daalde, terwijl de handelsbeweging van plantaardige oliën te zeer door het bedrijfsbeleid van de margarinetrust wordt beïnvloed, om aan het dalen van den uitvoer daarvan, van 11,9 op 9,4 miljoen gulden, veel aandacht te schenken. De huidenhandel in Duitschland was in het afgelopen jaar onbevredigend en tal van onderdeelen van de ledernijverheid hadden er met moeilijkheden te kampen, zoodat onze uitvoer van huiden en vellen van 12,3 tot 11,1 miljoen gulden slonk.

Het verminderen van den afzet van aardappelen van 17,2 tot 8,6 miljoen gulden en van aardappelmeel van 5,3 tot 1 miljoen gulden, vormt met den onbevredigenden gang van den afzet van versch varkensvleesch, die van 7,7 tot 3,2 miljoen gulden daalde, de belangrijkste oorzaak van de zeer matige stijging van het bedrag van onzen gezamenlijken uitvoer, ondanks de goede uitkomsten van tal van

andere deelen van den afzet naar Duitschland.

De achteruitgang van aardappelen en aardappelmeel is, als gevolg van den beperkten oogst hier te lande in 1927, een natuurlijk verschijnsel, maar anders staat het met dien van het versche varkensvleesch. Duitschland, dat zoo gaarne bereid is, om in woorden aan de Geneefsche aanbevelingen tot het opheffen van handelsbelemmeringen gevolg te geven, is mede met behulp van zijn tariefpolitiek er in geslaagd om zijn gezamenlijken invoer van versch varkensvleesch tot op één derde van dien in 1927 te verminderen en slechts in de laatste maanden van het jaar is onze afzet van deze vleeschsoort daarheen weder van beteekenis geweest.

Uit *Frankrijk* ontvingen wij in het jaar onder verslag 14 miljoen kg. en 3 miljoen gulden minder dan in het vorige jaar, terwijl dit land 420 miljoen kg. meer, doch voor een waarde van 7 miljoen gulden minder van ons betrok.

Een vermindering van den invoer treft onder andere ten aanzien van kunstmest, gegoten buizen en ongetwijnde katoenen garens; die van soda en zemelen nam toe.

Het dalen van de waarde van onzen uitvoer naar *Frankrijk* berust hoofdzakelijk op den eerder genoemden achteruitgang van onzen afzet van versch varkensvleesch, terwijl voorts levende varkens, versch schapenvleesch, reuzel, boter en verfwaren lagere cijfers besomden. De afzet van kaas, groene erwten, huiden en vellen, radiotoestellen en gloeilampen steeg.

Het handelsverkeer met *België* heeft zich niet onbelangrijk uitgebreid. De invoer vermeerderde onder andere van grondstoffen en hulpstoffen als cement, huiden en vellen, katoenen garens en tuindersglas en van gereede voortbrengselen als tarwemeel, automobielen en werktuigen. Het toenemen van den uitvoer betreft bij voorbeeld kaas, ruw ijzer, plantaardige oliën en werktuigen, waar tegenover die van koeien verminderde.

Het verminderen van den invoer van tarwe heeft op onze handelsbeweging met de *Vereenigde Staten* zijn stempel gedrukt, maar ook talk, oleo-margarine, tarwemeel, petroleum en benzine besomden lagere cijfers. De invoer steeg daarentegen van maïs, gerst, automobielen en zoover het de waarde betreft ook van ruwe katoen.

Over het geheel genomen blijkt de uitvoer van voortbrengselen van onzen bodem naar de *Vereenigde Staten* zich van de inzinking in 1927 te hebben hersteld en besomden nevens andere goederen, zuivel, versche groente, bloembollen, zaden, glas en aardewerk hogere bedragen dan in het vorige jaar, terwijl de uitvoer van uien buitengewoon toenam.

(Slot volgt).

Zw.

HET JAARVERSLAG VAN DE VERZEKERINGS-KAMER OVER 1927.

Het jaarverslag van de Verzekeringkamer over 1927 was reeds in de laatste dagen van 1928 gedrukt en rondgezonden, zoodat de bekwame spoed, die dit lichaam bij haar publicaties betracht en die haar verslag zooveel eerder doet verschijnen dan van de buitenlandsche toezicht houdende lichamen, ook dit jaar wederom gehandhaafd bleef.

Het beeld, dat dit verslag van het Nederlandsche levensverzekeringsbedrijf geeft, is, het ware niet anders te verwachten geweest, gunstig. Het totale verzekerde bedrag vermeerderde van 2,75 milliard in 1926 tot 2,90 milliard ultimo 1927. Zou ook het onder toezicht der Kamer staande spaarkassen-bedrijf medegeteld worden, dan haalt dit cijfer op een kleinigheidje na de 3 milliard.

Tot dezen groei in 1927 heeft het volksverzekeringsbedrijf bijgedragen met rond 34 miljoen en bereikte daarmee een stand van 753 miljoen, verdeeld over niet minder dan 8 miljoen polissen. Het gemiddeld per polis verzekerd bedrag is derhalve f 94,50; in

1926 was dit f 92,—, zoodat dit gemiddelde iets vóór, uit is gegaan.

In wat men noemt het groote bedrijf is verzekerd, 1954 miljoen, verdeeld over nog geen 900.000 polissen, met een gemiddeld verzekerd bedrag per polis van f 2.206,—. Dit gemiddelde was in 1926 f 2.244,—, zoodat, hoewel het totaal verzekerd bedrag belangrijk is toegenomen, dit gemiddelde eenigszins terug liep.

Het is niet zoo heel gemakkelijk, om van dit verschillende verloop van het gemiddelde een verklaring te vinden. Het is toch het gemiddelde *per polis*, en niet het gemiddelde per verzekerde. Het aantal personen met méér dan één polis is uiteraard zeer groot, zoowel in de volks- als in de groote verzekering. Inziders in het bedrijf hebben de vaste overtuiging, dat over de geheele linie de menschen zich nog voortdurend voor hogere bedragen verzekeren dan voorheen. Aan den anderen kant zijn er ook méér menschen, bij vroeger vergeleken, die een levensverzekering sluiten. Het terugloopen van het gemiddelde bij de groote posten, dat wijst op een relatieve vermeerdering van de kleinere posten, doet derhalve het vermoeden rijzen, dat de aanwas van het aantal verzekerden voor een niet gering deel bij de kleine luyden moet gezocht worden. Als inderdaad de kleine spaarder méér dan voorheen de solide en vrijwel risico-vrije besparing zoekt, die de polis van levensverzekering hem biedt, dan zou zulks, uit sociaal oogpunt, inderdaad niet anders dan toe te juichen zijn.

In dit verband is het ook belangwekkend te zien, dat in de groote verzekering (de volksverzekering kent practisch geen renteverzekeringen) de verzekerde renten in 1927 relatief evenveel toenamen als de verzekerde kapitalen, namelijk beide met circa 7 pCt. Wel is waar is de in totaal verzekerde rente (tot kapitaal herleid) maar circa 1/3 gedeelte van het verzekerde kapitaal, maar door den gelijkmatigen groei is toch duidelijk bewezen, dat de wel gehoorde bewerking: het particuliere bedrijf stoot de renteverzekeringen af, een fabeltje is.

Anderszins blijkt de voorkeur van het publiek, vrijwillige besparingen voor kapitaalverzekeringen aan te wenden, liever dan voor renteverzekeringen, ten duidelijkste. Ook dit dunkt mij een gezond verschijnsel. Besparingen, belegd in renteverzekeringen, zijn zonder uitzondering bestemd om in de toekomst als inkomen verbruikt te worden; besparingen, in kapitaalverzekeringen belegd, worden natuurlijk ten deele ook aldus verbruikt, maar slechts ten deele. Een ander deel voert ongetwijfeld tot blijvende kapitaalvorming.

Financieel vertoont het levensverzekeringsbedrijf in 1927 wederom hetzelfde beeld als in de onmiddellijk voorafgaande jaren. De totale bedrijfswinsten bleven met 16 miljoen op ongeveer hetzelfde peil als voorheen. Hiervan is wederom nog geen 3 miljoen uitgekeerd aan dividenden en tantièmes; van de rest kwam 2,6 miljoen direct aan de verzekerden ten goede in den vorm van winstaandeelen: de overige circa 10 miljoen bleven in het bedrijf en dienden tot versteviging daarvan, overwegend in den vorm van toevoegingen aan diverse reserven.

Nog altijd is de rente-winst de relatief belangrijkste winstbron. Hierin is de dalende tendenz echter onmiskenbaar; de gemiddelde van alle beleggingen gekweekte rente is alreeds gedaald van 5,42 pCt. in 1925 tot 5,28 pCt. in 1926 en 5,16 pCt. in 1927.

Op de vraag: welk is het gebied, waarop de levensverzekering in hoofdzaak beleggingen zoekt voor de rond 650 miljoen, die daarvoor ultimo 1927 aanwezig zijn, geeft het volgende staattie een antwoord:

Belegd in:	1913	1927
Hypotheken	37,04 %	42,01 %
Leening op polis	6,72 "	7,06 "
Effecten	42,17 "	30,— "
Leening op schuldbekentenis ..	0,53 "	11,81 "
Vaste goederen	10,39 "	4,84 "
Overige	3,15 "	4,28 "
	100,— %	100,— %

De cijfers van 1927 zijn gebaseerd op het materiaal, dat het Verslag van de Verzekerings-Kamer ons levert; die van 1913 zijn zoo goed mogelijk zelf bijeen gezocht; zij zijn gebaseerd op de jaarverslagen der 10 grootste maatschappijen. Belangrijke verschuivingen tusschen nu en de vóóroorlogsche periode vindt men slechts op twee punten. Er is naast het effectenbezit, dat relatief terugliep, een, die terugval compenseerde, belegging op schuldbekentenis rechtstreeks aan Gemeenten, e.d. ontstaan. En vervolgens is relatief het bezit aan vaste goederen tot minder dan de helft gedaald. Overigens zijn de verschuivingen gering, zoodat men alles tezamen niet kan zeggen, dat de levensverzekering in haar geheel thans langs geheel andere wegen of op geheel andere terreinen belegging zoekt dan voorheen. Detailstudie zou ongetwijfeld talrijke detail-verschillen laten zien; daar samenvattende cijfers van 1913 zoo moeilijk te construeeren zijn, weerssta ik echter de verleiding, hierop dieper in te gaan.

* * *

Het is niet van belang ontbloomt, deze Nederlandsche beleggingspolitiek te vergelijken, zij het dan ook in grove trekken, met wat in het buitenland geschiedt. De literatuur elders levert hiervoor voldoende en betrouwbare gegevens.

Hier mogen in de allereerste plaats eenige cijfers uit Engeland gegeven worden. Het bedrijf is zich daar, al was natuurlijk de oorlog van invloed, toch vrij regelmatig blijven ontwikkelen. De totale beleggingen stegen van £ 249 miljoen in 1913 tot £ 541 miljoen in 1926 (het laatste jaar, waarover cijfers beschikbaar zijn). In den aard van de beleggingen kwamen echter niet onbelangrijke verschuivingen voor, zooals uit onderstaand staattie blijkt.

Belegd in:	1913	1926
Hypotheken	13,47 %	7,15 %
Leening op polis	3,79 "	3,80 "
Effecten	55,90 "	73,64 "
Vaste goederen	8,98 "	4,81 "
Andere	17,86 "	10,60 "
	100,— %	100,— %

Engelsche verhoudingen maken de hypotheek een veel minder gezocht beleggingsobject dan hier te lande. Merkwaardig is de groote stijging van de belegging in effecten. Deze groei is vrijwel uitsluitend het gevolg van de enorme toeneming van het bezit aan British Government Securities, die in 1913 slechts 1,40 pCt. van het totaal aller beleggingen uitmaakten, in 1926 niet minder dan 31,26 pCt. Ongetwijfeld heeft men hier met een gevolg van den oorlog te doen en is deze sterke vermeerdering niet in alle opzichten een vrijwillige geweest.

Merkwaardig voor de Engelsche verhoudingen is bovendien, dat de van eerste klas Engelsche beleggingspapieren in doorsnee gekweekte rente van in 1913 *bruto* 4,16 pCt. wel is waar gestegen is tot in 1927 *bruto* 5,10 pCt., maar *netto* (dat is na aftrek van de Income-Tax) van slechts 3,92 pCt. op 4,08 pCt., dat is dus: vrijwel constant gebleven. Het netto-rendement van British Government Securities is echter in diezelfde jaren gestegen van 3,28 pCt. op 3,70 pCt., zoodat dit papier voor den levensverkeeraar ongetwijfeld in aantrekkelijkheid heeft gewonnen. Niettemin is dit rendement aan den lagen kant, want het totale netto-rendement, in Engeland door 12 van de grootste ondernemingen behaald, komt in 1926 op £ 4/13/10 per-cent. Nu is deze vergelijking, in verband met de ingewikkelde regeling der Income-Tax in Engeland, niet heelemaal zuiver, maar er blijkt toch voldoende uit, dat het groote bezit aan Engelsche staatsfondsen niet heelemaal een met het oog op de rentabiliteit vrijwillig verworven bezit is.

* * *

Een geheel ander beeld toont Duitschland. Hier is het bedrijf door de inflatie na den oorlog als het ware geheel verdwenen en eerst weder vanaf 1924, feitelijk vanaf den grond, opnieuw opgebouwd. Niettemin is

de som der activa van het Deutsche bedrijf nog altijd aanzienlijk lager dan voorheen. In 1913 bedroegen deze ruim 6 milliard mark, in 1927 ruim 1 milliard mark. De wijze van belegging blijkt uit onderstaand overzicht, betrekking hebbende op de z.g. private Lebensversicherung.

Belegd in:	1913	1927
Hypotheken	77,- %	40,9 %
Leening op polis	7,2 „	1,8 „
Effecten	2,8 „	12,7 „
Vaste goederen	1,7 „	8,- „
Overige	11,3 „	36,6 „
	100,- %	100,- %

Het zoo groote percentage in 1927 aan overige beleggingen is voor een groot deel te danken aan het bij de activa medetellen van het bedrag aan achterstallige renten, agenten-saldi, e.d., die in 1913 maar 3,6 pCt. tesamen uitmaken, in 1927 echter niet minder dan 17,6 pCt. Dit zeer hooge percentage zal echter in de eerstkomende jaren snel terugloopen. Het absolute bedrag van dezen post is in 1927 zelfs iets kleiner, dan in 1913; in verhouding tot de ontvangsten staat dit weliswaar relatief ongunstiger, maar toch niet zoo heel veel. In verhouding tot het sedert 1924 nog maar zéér kleine vermogen (naast een alreeds wederom belangrijk uitgebouwd, maar natuurlijk zéér jong bedrijf) schijnt deze post echter groot. Op den duur zullen de Deutsche cijfers zich dus nog vrij sterk wijzigen en deze wijziging zal zich in het algemeen zóó voltrekken, dat wederom een ongeveer zelfde beeld als in 1913 ontstaat, al zullen dan ook in de details van iedere beleggingsgroep grootere of kleinere verschillen blijven. Het uitermate kleine bedrag aan effecten staat in Duitschland zonder twijfel sterk onder invloed van de algemeene wettelijke bepalingen, waaraan de balans-waardeering van effecten daar onderworpen is.

* * *

Er blijven, zooals uit dit uiteraard zeer globale overzicht volgt, van land tot land merkwaardige verschillen bestaan. Dit spreekt wel vanzelf. De levensverzekering zoekt beleggingen van groote zekerheid, en, met behoud van die zekerheid, grootst-mogelijke rentabiliteit, maar anderszins toch ook beleggingen van een zekere liquiditeit. Dit laatste niet altijd in den vorm van ónmiddelijken liquiditeit, maar getemperde liquiditeit, zooals men bijvoorbeeld bij hypotheken heeft: het belegde geld vloeit binnen een betrekkelijk korten tijd weder terug, een tijd die véél korter is dan de termijnen, op welke men verzekeringen afsluit. Dit wijst op een streven naar, wat men tegenwoordig noemt, een actieve beleggingspolitiek.

Bovenstaande beleggingsstaatjes wijzen er op, dat al moge er sedert 1913 wel in details van alles veranderd zijn, toch het beleggingsvraagstuk in het wesen van de zaak hetzelfde is als vroeger, het beleggingsgebied is in hoofdzaak eveneens hetzelfde gebleven. Alle voorgeschreven bepalingen of wettelijke dwangmaatregelen op beleggingsgebied zijn echter zelden voor het bedrijf, en a fortiori voor de verzekeren, voordeel brengend geweest; het Engelsche voorbeeld toont dit wel het duidelijkste. Vrijheid op beleggingsgebied is voor den levensverzekeraar het meest gewenscht en dat is nog altijd de groote aantrekkelijkheid van onze wetgeving op dit gebied: vrijheid, maar getemperd door openbaarheid, en met een Verzekeringskamer, die, als het moet, met den vinger wijst naar wat verkeerd gaat.

* * *

Dat er in 1927 op veel verkeers te wijzen was, daarvan geeft het jongste verslag onzer Verzekeringskamer geen blijk. Men moet dan een uitzondering maken voor het spaarkas-bedrijf, waarin enkele slachtoffers zijn geweest. Ook hier echter schrijft de consolidatie langzaam maar zeker voort. Eerst als deze geheel afgelopen is, kan men hierover een oordeel uitspreken. Het eigenlijke levensverzekeringsbedrijf echter kan

op het jaar 1927 alléén maar zéér tevreden terugzien en de Verzekeringskamer kan zich gelukkig achten, dat zij geboren werd midden in deze periode van ruim vloeiende winsten en voortschrijdende consolidatie van het bedrijf.

Daarmede is geenszins gezegd, dat de Verzekeringskamer een overbodige taak vervult; eensdeels heeft zij aan den zelfkant van het bedrijf alreeds een niet onaanzienlijke schoonmaak weten door te voeren, en anderdeels laat zij ongetwijfeld — maar dat kan men uit haar verslag niet lezen — invloed achter de schermen voelen.

Nog minder zij gezegd, dat de Verzekeringskamer in de toekomst een overbodige taak te vervullen zal hebben. Het tegendeel zal vooral blijken, als de nu zoo uiterst gunstige conjunctuur eens keert. Men moet toch niet uit het oog verliezen, dat de ondernemingen op tweeërlei wijze zelf deze gunstige conjunctuur remmen. Ten eerste vertoonen de onkosten een zekere tendenz tot stijgen; de onderlinge concurrentie is, nu men daarvoor méér middelen ter vrije beschikking heeft, thans grooter dan ooit. Daarnaast heeft het premieniveau een neiging tot dalen. Voegt men daarbij den dalenden rentevoet, dan is het duidelijk, dat eerlang weer de wet van de „survival of the fittest” haar bestaan zal demonstreeren. Kwaliteitsverschillen tusschen de ondernemingen onderling zullen dan weer veel sterker spreken dan nu het geval is. Voor de Verzekeringskamer is dan de moeilijke taak weggelegd, het bedrijf in zulke banen te leiden, dat naar buiten uit deze kwaliteitsverschillen geen rol spelen. Voor zoover men tot op dit oogenblik beoordeelen kan, is er alle reden aan te nemen, dat dit, dank zij de ongedacht lang aanhoudende gunstige conjunctuur en de daarmede gepaard gaande versterking van het bedrijf over practisch de geheele linie zoo zal zijn, en dat een Nederlandsche polis van levensverzekering het veiligste en meest risico-vrije waardepapier zal blijken te zijn van alle papieren, die men in zijn effectentrommel of spaarpot pleegt te bewaren.

Dr. A. O. HOLWERDA.

HET JONGSTE JAARVERSLAG VAN DE BANQUE DE FRANCE.

Den 31 Januari 1929 werd door den President der Banque de France in de vergadering van aandeelhouders het verslag over 1928 uitgebracht, waaraan wij het volgende ontleenen: De alles overheerschende gebeurtenis van het afgelopen jaar zegt het verslag, is de geboorte van den nieuwen Franc. Weliswaar heeft de wet de waardedaling van het Fransche geld moeten bevestigen, maar daartegenover werd zijn inwisselbaarheid tegen goud verzekerd. Na 14 jaren van gedwongen koers is de franc wederom een werkelijke munt geworden, even solide gedekt als de meest solide munt ter wereld.

Zooals reeds in het vorige jaarverslag werd vermeld¹⁾, was het aanbod van buitenlandsche deviezen, die door de Bank werden opgenomen, voortdurend aan het stijgen, wat zich in de eerste helft van 1928 voortzette. Het was duidelijk, dat niet alleen de terugkeer van tijdelijk buiten Frankrijk uitgezette kapitalen deze stijging veroorzaakte, maar dat hier ook buitenlandsche speculatie aan het werk was. De Regeering probeerde den stroom te stuiten door het verbod van uitvoer van Fransche kapitalen op te heffen, hopende daardoor het aanbod van buitenlandsch kapitaal te verminderen. Het mocht niet baten. De Fransche kapitalen vertrouwend op den steun der Bank bleven den franc als belegging zoeken en leidde uit het opheffen van het uitvoerverbod af, dat de financieele toestand van Frankrijk zich had hersteld.

Een meer afdoend middel zag de Bank in de ruiling van een deel der gekochte deviezen tegen goud. Zoolang zij dat niet deed, schiep zij een kunstmatige kasruimte, die aankoop van francs bevorderde in plaats

¹⁾ Zie Econ.-Stat. Berichten van 29 Febr. 1928 No. 635.

van hem tegen te gaan. Op de Amerikaansche markt heeft zij toen geleidelijk voor 168 miljoen dollars deviezen te gelde gemaakt, en het daarvoor ontvangen goud naar Frankrijk laten verschepen. Ook deze maatregel kon niet in het oneindige worden voortgezet. Zij vreesde voor protesten, als zij voortging met zich goud te laten zenden, terwijl zij zelve geen goud afstond. Heel veel invloed op de speculatie had deze goudaanvoer niet. In Januari nam de deviezenportefeuille met 2 milliard franc toe, in Mei met 5 milliard en in de 2e helft van Mei werd dagelijks voor ongeveer 400 miljoen francs aangekocht.

In het vorige jaarverslag werd meegedeeld, dat het grootste deel der biljetten, uitgegeven ter betaling van goud en deviezen weer in de kelders van de Bank terugkeerde, doordat het tijdelijk bij den Staat werd gestort, die het op zijn beurt weer aan de Bank afdroeg. Deze kringloop hield in 1928 op. De Staat verminderde zijn rente; en daarmee de aantrekkelijkheid zijner bons. Teneinde deze in omloop te houden moest de looptijd worden verkort. Het mocht niet baten. Er werden meer bons ter aflossing aangeboden dan gekocht. Alles wees op de noodzakelijkheid van een leening op langeren termijn. De inschrijving op een 5 pCt. 's leening werd dan ook 7 Mei geopend en bracht in den tijd van ééne week meer dan tien milliard francs op. Zes milliard daarvan werd gebruikt om het debetsaldo van den Staat bij de Bank te verminderen. De uitgifte werkte ongetwijfeld mede aan de saineering van het geldwezen.

Zij kon echter niet verhinderen, dat de voortgezette deviezenaankopen voortdurend de biljetten, die de Staat voor zijn leening kreeg, en bij de Bank stortte, weer in de circulatie brachten. Van 24 December 1927 tot 10 Mei 1928 steeg het bedrag der biljetten in omloop van 56 tot meer dan 60 milliard, en het totaal der creditsaldi van particulieren van 4 tot 5½ milliard francs.

Andere maatregelen ter opheffing van den onzekerheid staat der Fransche munt waren noodig. Die onzekerheid gaf aanleiding tot een wereldspeculatie, die gevaarlijk dreigde te worden. Hier kon een feitelijke stabilisatie niet helpen, maar moest de Regeering ingrijpen. Deze stond nu voor deze moeilijkheid: Moest zij voortgaan met haar steun aan den franc ten koste van den Staat te verleenen, waardoor zij steeds meer de verwachting op een revalorisatie in de hand werkte? Of moest zij een eind maken aan de speculatie door de stabilisatie van den franc tegen den koers, waarop deze sedert 18 maanden had gestaan en den biljetten hun goudwaarde hergeven? En Regeering én Parlement kozen den tweeden weg. De Bank verklaarde zich tot medewerking bereid. Zij had kunnen eischen, dat de Staat, alvorens den gedwongen koers der biljetten op te heffen, zijn lei bij haar had schoongemaakt. Zij heeft dit echter niet gedaan en nam er genoegen mee, dat de meerwaarde van den encaisse-oor ter beschikking van den Staat werd gesteld tot afbetaling van zijn debetsaldo bij de Bank, daarmee toonende, hoe zeer ook zij doordrongen was van den ernst van den toestand en de noodzakelijkheid om daarin afdoende verbetering te brengen.

Den 23 Juni werd de wettelijke regeling vastgesteld en den 25 Juni d.a.v. afgekondigd. De inhoud was de volgende: 1o aanneming van den gouden standaard; stabilisatie van den franc op een goudwaarde zoals hij sedert 18 maanden ter beurze had gegolden; 2o opheffing van den gedwongen koers der biljetten zoo als die was vastgesteld bij de wet van 5 Augustus 1914. Zij zouden voortaan inwisselbaar zijn tegen de waarde in goudstaven of goudstukken, wanneer die geslagen zouden zijn. 3o. Verleening der bevoegdheid aan den Minister van Financiën en de Bank om het minimum biljetten aan te wijzen — op het oogenblik 215.000 francs — dat men tegelijkertijd ter wisseling tegen goud zou moeten aanbieden. 4o Vaststelling der dekking op 35 pCt. in goud van het bedrag der in omloop zijnde biljetten en der rekening-courant saldi. Noch

deviezen noch zilver tellen dus voortaan voor de dekking mee. Hiermede is tegelijk het wettelijk maximum afgeschaff, waarboven tot nog toe de biljetten-omloop niet mocht stijgen. Het is ongeveer de dekking, die aan onze circulatiebank is voorgeschreven. Deze heeft echter sedert 4 Januari 1929 eene dekking van 40 pCt. voor de geheele opeisbare schuld, terwijl bij ons ook het zilver als dekkingsobject mede dienst doet. De zaak is bij ons bij Koninklijk Besluit geregeld, welke regeling mij wegens hare soepelheid beter voorkomt, dan die bij de wet, zooals in Frankrijk het geval is. Op den zelfden 23 Juni werd de financieele verhouding tusschen het Rijk en de Bank vastgelegd in eene bij genoemde wet tevens goedgekeurde overeenkomst. Ten tijde der afkondiging was de Staat aan de Bank nog 15 milliard schuldig. Bij de overeenkomst werd hem wegens meerwaarde van het vóóroorlogsche goud een bedrag van ongeveer 17 milliard toegekend, voor welk geheele bedrag de Staat in de boeken der Bank werd gecrediteerd, zoodat hij ongeveer 2 milliard credit kwam te staan. Overeengekomen werd, dat de Staat voortaan een credit van ten hoogste 3,2 milliard zou mogen genieten, zonder rente, en niet eerder opvorderbaar dan in 1945 bij het eind van het oetroof. De bons, die de Staat indertijd bij de Bank deponeerde tot zekerheid van hetgeen hij aan vreemde mogendheden voorschoot, ten bedrage van een 6 milliard, en waarvan voorloopig nog geen verrekening mogelijk was, zouden ten slotte door de autonome Amortisatiekas van de Bank worden overgenomen, die in de plaats daarvan aan haar drie maandelijksche renteloze bons, minstens 100.000 francs per bon groot, zou geven, waarmee de Bank mocht doen, wat zij wilde. Deze bons hielden daarmee op een bevroren credit te zijn. Een deel van de winst voor den Staat werd bestemd voor de intrekking van de bons. De Staat verbond zich bovendien om jaarlijks 1 pCt. der schuld op de begroting te brengen en het grootste deel der voordeelen, voortspruitende uit den nieuwen zilveren muntslag, voor aflossing te gebruiken. Eindelijk heeft de Bank zich verbonden haar zilvervoorraad, die niet meer als dekking dienst mag doen, bestaande uit buiten omloop gestelde zilveren munten, aan den Staat tegen den kostenden prijs over te dragen. Vóór 31 December moet de Staat ze overnemen. Tot zolang zullen zij op de balans onder den naam van piéces démonétisées d'argent à réfondre" blijven voorkomen.

De overeenkomst van 23 Juni houdt nog een gansch nieuwe bepaling in. De Bank wordt gemachtigd onder hare garantie voor verschillende buitenlandsche circulatie-banken wissels en waarden op korten termijn te koopen en te verkoopen.

De voornaamste buitenlandsche circulatiebanken deden reeds sedert twee jaren hetzelfde voor Frankrijk. De Bank zal voortaan op haar beurt diezelfde beleefdheid aan hare collega's kunnen bewijzen. Deze bevoegdheid zal mede werken tot het aanknoopen en onderhouden van de hartelijke verstandhouding tusschen de verschillende circulatiebanken, die in de laatste jaren zoo onmisbaar is gebleken. De Bank kan, zoo vervolgt het verslag, met dit kort papier op de vrije markt intervenieeren, en Parijs zal haar plaats hernemen onder de groote financieele wereldmarkten.

Gedurende de tweede helft van het jaar is de geldmarkt zonder schokkende gebeurtenissen verloop. De wettelijke stabilisatie en de inwisselbaarheid van den franc in goud hebben den toevloed van deviezen tegengegaan, en de koers van den franc heeft op natuurlijke wijze de schommelingen van het goud meegemaakt.

Ter vermindering van den afstand der goudpunten bracht de Bank, als zij staven goud aankocht, den verkoper slechts de helft van het muntloon, dat zij volgens de wet berekenen mocht, in rekening.

De Bank is inmiddels voortgegaan haar goudschat te vergrooten. In December bedroeg deze meer dan 31 milliard, meer dan eenige circulatiebank ter we-

reld, met uitzondering van de Federale Banken in Amerika.

De rente op de open markt kwam het geheele jaar door vrij nabij die der Bank. De Bank hield de geheele helft van het jaar haar disconto op 3½ pCt., haar beleening- en rekening-courant-rente op 5½ pCt.

De invloed van de wettelijke stabilisatie op het economische leven in Frankrijk was zeer gering. In de 18 daaraan voorafgaande maanden had men zich aan den feitelijken toestand aangepast. De vrijlating van den export van landbouwproducten deed den algemeenen index der prijzen oploopen. De handelsbalans was voortdurend ongunstig, de waarde van den uitvoer was aanmerkelijk lager dan het vorige jaar. Klaarblijkelijk hebben de exporteurs hun prijzen laten vallen om hun buitenlandsche cliënteel, die zij de laatste jaren zoo voordeelig hadden kunnen bedienen, niet te verliezen.

Thans volgen de details:

Totaal geopereerd werd voor 84 milliard tegen 74 het vorige jaar. Het leeuwenandeel hierin heeft de Provincie, namelijk 49 milliard. De operaties, die geen winst opbrengen, zijn hieronder niet begrepen.

De goudschat bedroeg eind 1928 31 milliard, waartegen 62 milliard bankbiljetten in omloop waren en 19 milliard creditsaldi stonden. Het dekkingspercentage was ruim 38. Telt men de deviezen erbij, dan was het percentage eind December meer dan 79 pCt. Het goud, dat in Engeland lag, en het vorige jaar als „or libre à l'étranger" op de balans voorkwam, is daarop verdwenen, en in deviezen omgezet.

Op de balans van December komen twee nieuwe posten voor. De eerste post komt voor onder het hoofd „disponibilités à vue à l'étranger", dat zijn saldo's Rekening-courant, ongeveer gelijkstaande met den post debet divers op de balans onzer Circulatiebank. De tweede post is getiteld: „Effets négociables achetés à l'étranger", en staat gelijk met ons „papier op het buitenland". Op de balans van December komen zij respectievelijk voor op 13 en 19 milliard.

Het kapitaal is hetzelfde gebleven (182,5 miljoen frs.), de reserve is iets verminderd (ongeveer 272 miljoen).

Gedisconteerd werd voor 53 milliard tegen 45 milliard in het vorige jaar. Het gemiddelde bedrag bedroeg 2,5 milliard tegen 2 in het vorige jaar. Het aantal wissels, alle van drie handteekeningen voorzien bij de Hoofdbank verdisconteerd, bedroeg 9 miljoen, waarvan 18 pCt. lager dan 100 francs. De gemiddelde looptijd was 21 dagen. Eind 1928 was er voor 133 miljoen aan geprotesteerde wissels in portefeuille (effets en souffrance) tegen 170 miljoen het vorige jaar. De Bank hoopt een groot deel van de uitgestelde schuld nog binnen te krijgen, doch schreef haar voorloopig maar geheel af.

De beleeningen en voorschotten in rekening-courant bedroegen gemiddeld 2 milliard tegen 1,7 milliard het vorige jaar. Voor rekeninghouders werd voor 25 milliard aan wissels geïnd tegen 22 milliard het vorige jaar. Het zijn voornamelijk chèques. De inning hiervan geschiedt kosteloos.

In rekening-courant werd gestort 1240 milliard en beschikt over 1239 milliard, te zamen 2,479 milliard. Het vorige jaar waren deze cijfers 1018, 1013 en 2031 milliard. Het aantal rekeninghouders daalde van 327 duizend eind 1927 tot 325 duizend eind 1928.

Voor de betalingen en ontvangsten werd voor 89 pCt. van chèques en giro's gebruik gemaakt (v. j. 80 pCt.). Alle bankkantoren hebben een postrekening op de plaats hunner vestiging. De beweging dier rekeningen bedroeg 84 milliard tegen 80 milliard in 1927.

Op wederom zes kantoren meer heeft de Bank gelegenheid tot clearing gegeven. Het aantal kantoren met gelegenheid tot clearing (chambres de compensation) steeg daardoor van 200 tot 206. Door clearing werd 89 milliard tegen 79 milliard in 1927 verrekend.

De Bank heeft hare pogingen voortgezet om het chèque-verkeer te bevorderen. Beschermd door de wet

van 28 Augustus 1924¹⁾ nam zij bij het innen van wissels chèques aan in plaats van betaling. In de maand December werden 37.000 chèques op die wijze door haar in betaling genomen.

Op het eind van 1928 waren er 78.364 bewaargevers bij de Hoofdbank en 27.187 bij de Succursales. In bewaring waren toen over de 10 miljoen stukken. Voor de bewaargevers werden 353.083 stukken ge- en verkocht, tegen 310.218 het vorige jaar.

Behalve de Hoofdbank en hare bijkantoren te Parijs en omgeving had de Bank op 159 plaatsen succursales en op 84 plaatsen bureaux auxiliaires.

Het dividend, dat de Bank in twee termijnen moet uitkeeren bedroeg in 1928 350 francs (verleden jaar 330 francs). De door de Bank gemaakte winst was ongeveer het dubbele van de winst van het vorige jaar, waarin de buitenlandsche wisselportefeuille het leeuwenandeel bijdroeg. De onkosten bedroegen echter ook het dubbele van die van het vorige jaar, wat zich bij de meerdere administratie ter zake der stabilisatie gereedelijk laat verklaren.

Het personeel der Bank telde eind December 5312 personen, terwijl bovendien nog 7283 mannelijke en vrouwelijke beambten tijdelijk aan de Hoofdbank en de Succursales werkzaam waren.

M. L. VAN GOUDOEVER.

Utrecht, 16 Februari 1929.

BESCHOUWINGEN OVER KOLEN.

I.

Onze medewerker voor kolen schrijft ons:

Bijzondere voorvallen van storende werking zijn er in het jaar 1928 in de kolenindustrie niet geweest. Wel is er geweest de opzegging van het arbeidscontract door de Rijsch-Westfaalsche Mijnwerkersbonden tegen 1 Mei 1928, doch de daardoor dreigende stillegging van de bedrijven is, feitelijk tegen de bedoeling van de werkgevers, vermeden geworden doordat een door het scheidsgerecht opgelegde loonsverhoging van 8 pCt. moest worden aanvaard. De mijnbesturen hadden het dreigende conflict dezen keer liever uitgevochten dan zich een verhoging van de zelfkosten te zien afgedwongen, die het bedrijf onmogelijk dragen kon, doch het besluit was dwingend en beroep was buitengesloten. Een gevolg van deze verhoging van productiekosten is geweest hogere prijzen en de onwil van het Kolensyndicaat in Essen om nog langer tot prijzen te exporteeren, die nu eerst recht verliesbrengend zouden zijn. De verkoop van Westfaalsche kolen en cokes naar het buitenland nam zienderoogen af. Men gaf er de voorkeur aan dan maar Feierschichten in te leggen, liever dan niet-loonende prijzen te aanvaarden. De Westfaalsche kool verloor aanzienlijk aan betekenis als mededingingsfactor op de wereldmarkt. Inderdaad zijn er geruimen tijd in 't geheel geen aanbiedingen voor exportkolen te krijgen geweest en misschien is dit wel één der oorzaken geweest, die tot verbetering van den toestand geleid hebben.

Dat die zeer slecht was en dat de mijnbesturen dikwerf de wanhoop nabij zijn geweest is in onze veertiendaagsche korte overzichten herhaaldelijk in het licht gesteld. Ook te anderer plaatse in dit blad²⁾ heeft een bijzondere medewerker op overtuigende wijze aangetoond, dat de Engelsche mijnbouwindustrie, wanneer het geheele kolenprobleem niet spoedig energiek ter hand genomen wordt, aan den rand van den afgrond staat. Hij heeft aan de hand van Lubin's doorwrochte publicatie betoogd, dat er geen

¹⁾ Volgens de wet van 28 Augustus 1924 réglementant le paiement par chèque des effets de commerce doet het in betaling nemen van een chèque geen schuldvernieuwing ontstaan. De betrokkene is op straffe volgens de wet verplicht den wissel terug te geven, als de chèque niet binnen vijf dagen betaald wordt. Vijf dagen na dien heeft de houder nog het recht om te protesteeren met behoud van zijn rechten op de andere wisseldebiteuren.

²⁾ Zie E.-S. B. van 7 Maart 1928.

grond is om te verwachten, dat scherpe invallen van de zijde van Engeland op het natuurlijke afzetgebied der West-Europese Continentale kolencentra het einde zouden kunnen betekenen van de Engelsche productie-overschotten.

Wanneer bewezen wordt, zooals in Wales geschied is, dat het werkelijke handelsverlies van de mijnindustrie over de verschillende kwartalen van 1/- tot 1/6 belooft per ton, dan behoeft het wel geen nader betoog, dat de industrie op haar laatste beenen loopt. De cijfers worden door buitenstaanders gecontroleerd en zijn nooit door iemand aangevochten, zoodat ze als authentiek mogen worden aangezien. Overproductie werd als de hoofdoorzaak beschouwd en er werd en wordt nog van alle kanten aangedrongen op internationale bespreking en samenwerking om aldus te geraken tot een rationeele beperking van de voortbrenging. Zelfs de Economische Afdeling van den Volkenbond is in dit streven gekend. Zij heeft in Januari jl. belanghebbenden uit alle landen te Genève bijeengeroepen en al is men voorloopig sine die uiteengegaan, toch mag de hoop gevoed worden, dat de besprekingen, die voorzoover naar buiten is bekend geraakt, in een geest van welwillendheid zijn gehouden, binnen bekwamen tijd zullen worden hervat en dat iets positiefs zal worden voorgesteld. Ook Nederland was er vertegenwoordigd. Wat zou al niet bereikt zijn, indien alleen slechts Engeland en Duitschland zich konden verstaan over een stelselmatige beperking naar soorten en hoeveelheden en over een verdeling van de markten. Over prijzen f.o.b. zeehaven behoefde vooreerst nog niet eens gesproken te worden. We prijzen ons gelukkig, dat Nederland, althans voorzoover de Staatsmijnen betreft, niet van plan schijnt afzijdig te blijven staan, te oordeelen naar een zeer recente uiting van den betrokken minister, die desgevraagd verklaarde nauwkeurig de ontwikkeling te volgen en zich bereid verklaarde om bij het eerste teeken van internationale bereidwilligheid tot verstandhouding bewijzen van principiële instemming te geven. Het is van belang te weten, dat tusschen Engelsche groepen van producenten en de leiders van het Kolensyndicaat al gedurende langen tijd niet verbindende, vriendschappelijke conferenties zijn gehouden, die mogelijk de voorloepers zullen zijn van openlijk overleg. Het mag kenmerkend genoemd worden, dat de Engelschen, die in zaken als deze altijd zoo uiterst individueel en schuw zijn, zich ten slotte met eenige opgewektheid aan de bestudeering van deze materie gezet hebben.

Nu is het ongeloofelijke geschied, dat, hangende al deze deels in het verborgen en deels publiekelijk werkende factoren, de beterschap gekomen is. De strenge vorst, die sinds begin Januari over geheel Europa gekomen is, houdt daarmede slechts een verwijderd verband. De verbetering van den toestand is als onopgemerkt omstreeks Kerstmis ingetreden. Geleidelijk trokken de prijzen aan. Telkens 3 d. of 6 d. erop en velen hebben achter de markt aan geloopt. De bonafide verbruikers zijn meer of minder gedwongen ook in de markt gekomen, uit vrees, dat de verbetering wel eens blijvend zou kunnen zijn en dat heeft de markt nog vaster gemaakt. Natuurlijk hebben vorst en sneeuw het hare bijgedragen om de markt moeilijker te maken. Bevroren hydraulische hijschwerktuigen, gesloten vaart op de rivieren, sneeuw op de spoorrails, verzuim van mijnwerkers door sneeuw hebben belemmerend op productie en afscheep gewerkt, maar, zooals gezegd, zijn dat slechts bijkomstigheden. De grootere vraag is er en niemand verklaart waar ze zoo plotseling vandaan komt, waarom ze zó lang op zich liet wachten en hoe lang ze duren zal. Zoo recentelijk als 19 December jl. rapporteerden we, dat twee groote docks in de haven van Cardiff buiten gebruik gesteld waren, omdat er toch geen schepen kwamen om te laden. Het aantal ongebruikte tips bedroeg trots alles dagelijks omstreeks 30. En nu? Terwijl we dit schrijven liggen er alleen in de Bristol

Channel havens 90 schepen op een laadplaats te wachten! In de Tyne, de Humber en Schotland is het niet veel beter, wat dat betreft. Overal lange laadtijden en aandrang van schepen om de kolen weg te halen. Ongetwijfeld zouden Ruhrort en Rotterdam en Emden hetzelfde beeld vertoonen, ware het niet, dat de Rijn en het Dortmund-Eemskanaal dichtgevroren zijn en elke mogelijkheid van verlading sinds 2 weken buitengesloten is. Men kan, wat de prijzen betreft, zeggen, dat het niveau voor alle Engelsche markten van 1/- tot 1/6 hooger ligt dan het geval was bij de intrede van het jaar. De prijzen waartoe Westfalen exporteert behooren niet zózeer tot het publieke domein, dat gemakkelijk vergelijkingen kunnen worden gemaakt, doch het is ons bekend, dat de actuele prijzen van de meest gangbare soorten eveneens 9 d. tot 1/- boven het gemiddelde van het vorig jaar liggen. Toch mogen we ons door dezen even gewenschten als onverwachten ruk omhoog niet van de wijs laten brengen. De behoefte aan, ja dwingende noodzakelijkheid van een internationale entente wordt er niet door teniet gedaan en wat voor Engeland geldt, geldt feitelijk ook voor de andere centra: „de (Britsche) kolenindustrie moet met een geringere productie naar rentabiliteit streven”.

Gaan we thans over tot een nadere beschouwing van de gegevens voor de onderscheiden landen, dan zien we dat Engeland ijverig aan den gang is de technische rationalisatie door te voeren. Het blijft hiermede in de lijn, door Isador Lubin in zijn boek: „The British Coal Dilemma”, aangegeven, van „more efficiency” en „veredeling van het product”. Dit boek heeft zeer veel opgang gemaakt. De cijfers over 1928 zijn nog niet bekend, doch uit die van 1927 blijkt, dat reeds bijna ¼ gedeelte van het totale kwantum machinaal verwerkt werd. In 1925 bedroeg het percentage slechts 20, terwijl het juist vóór den oorlog 8 bedroeg. In hoofdzaak geschiedt de mechanische winning van kolen door schrammachines, terwijl het gebruik van z.g. „afbouw”-hamers, die in Duitschland bij den mijnbouw zoo'n grooten rol spelen, in Engeland eerst in het begin zijner ontwikkeling is. De putten, die met geperste lucht aangedreven boor- en afbouwhamers gebruiken, gebruiken die voorname-lijk voor boordoelinden. Voor de eigenlijke winning der kolen is er slechts een luttele vooruitgang te constateeren. Toch is de machinale voortbrenging sinds den aanvang dezer eeuw sterk vooruitgegaan. In 1900 bedroeg het aantal putten met schrammachines 295, die 3 miljoen tons voortbrachten, in 1927 waren het 929 putten, die 58 miljoen tons voortbrachten, oftewel ca. 23 pCt. van de totale voortbrenging. Ook de aandacht, die men er besteedt aan wat genoemd wordt de bereiding der kolen wordt grooter. In 1927 werden 51½ miljoen tons kolen aan de natte en droge bereiding onderworpen, waarvan 49 miljoen tons aan de natte. In Schotland is men het verst gevorderd met de bereiding, waar 42 pCt. der productie ervoor gebruikt wordt. Voor Zuid-Wales bedraagt het slechts 13½ pCt. Nauwkeurige cijfers van vroegere jaren zijn niet bekend. Intusschen wordt aangenomen, dat deze percentages in 1914 niet meer bedragen hebben dan de helft van de voor 1927 genoemde. In dezen achterstand op technisch gebied ligt, hoe vreemd het klinken moge, toch een zekere kracht van den Engelschen mijnbouw, die daardoor nog ontwikkelingsmogelijkheden in zich bergt, die bijv. de Roermijnbouw, door zijn hooger peil, reeds benut heeft. A blessing in disguise, misschien.

De totale productie heeft bedragen 237¼ miljoen tons, waarvan 50 miljoen tons werden uitgevoerd, d.i. 1 miljoen ton minder dan vorig jaar.

Merkwaardige dingen heeft in Engeland de invoering van samenwerkingsmaatregelen te zien gegeven. Zoo werd op een oogenblik gaskool van Durham naar Schotland uitgevoerd, kennelijk omdat men in Schotland wat te ver gegaan was met kunstmatige prijsverhooging. Het Five Counties Scheme, dat

de regeling van productie en distributie in de Midlands ten doel heeft en den uitvoer wil bevorderen door een kleine belasting op elke ton geproduceerde kolen, we meenen er ontevredenen, die weer naar vrijheid, blijheid streven. Ook het Marketing Scheme in Wales schijnt het goed te doen, al heeft men er zich voor zeer groote contracten niet steeds aan gehouden. Een groote moeilijkheid is nog deze, nl. om de werklooze en werkelijk bekwame mijnwerkers te animeeren weer aan den gang te gaan, nu er meer vraag naar kolen gekomen is. Veelal weigeren de bekwamen. Daardoor zal men vermoedelijk weer tot een groote of kleine verhooging van het loon moeten komen, — de gewone wisselwerking. Er zijn inderdaad verschillende partieele stakingen geweest, o.a. enkele dagen geleden nog in Durham.

In Duitschland heeft de kolenvoortbrenging gedurende het verslagjaar nogal eens met moeilijkheden te kampen gehad. De in den zomer uitgebroken Rijnschippersstaking heeft een sympathiestaking uitgelokt van het tippenpersoneel in Ruhrort en op andere verladingsplaatsen, welke beide eerst tot een eind kwamen door de verbindendverklaring van een arbitrale uitspraak. De verlading en dientengevolge ook de productie van kolen heeft onder beide stakingen te lijden gehad. Toen deze goed en wel afgelopen waren, kwam de lock-out in de metaalindustrie, waardoor de vetkolen produceerende mijnen gevoelig getroffen werden, omdat er minder vraag naar cokes kwam en daardoor naar de grondstof voor de cokes — de vetfijnkool.

De totale productie bedroeg met 150.000.000 tons ca. 3 miljoen tons minder dan in 1927. De juiste cijfers van de productie van het geheele Deutsche Rijk, zonder het Saargebied zijn als volgt:

	1928	1927
Steenkolen	150.800.000 t.	153.600.000 t.
Bruinkolen	166.000.000 „	150.800.000 „
Cokes	34.000.000 „	32.000.000 „
Steenkoolbriketten	4.900.000 „	4.970.000 „
Bruinkoolbriketten	40.000.000 „	36.000.000 „

Opvallend is een meerdere productie van ca. 15 miljoen tons bruinkolen tegenover 1927.

De export bedroeg bijna 24 miljoen tons kolen, d.i. juist zooveel als in het jaar 1927, terwijl de import bedroeg 7.405.000 tons of ruim 2 miljoen tons meer dan in 1927. Er zijn derhalve 134 miljoen tons kolen in het eigen land verbruikt. Van den geheelen export gaat ruim een vierde gedeelte naar Holland.

Het Roergebied tracht er met alle middelen naar, weer een leidende rol te spelen in de productie van cokes. Behalve enkele oude inrichtingen bezit dat gebied op het oogenblik 36 Grosskokereien met rond 7200 oude en 2770 nieuwe ovens. Bij benutting van slechts 66 pCt. van de genoemde Grosskokereien bedroeg de cokesproductie in de maand October 2.773.000 tons. Wanneer men overweegt, dat een nieuwerwetse, groote cokesfabriek omstreeks 130 ovens heeft, die bij vol bedrijf ca. 2500 tons per 24 uur kunnen maken, dan krijgt men een indruk van de productie, waartoe het Roergebied in staat is. De rationalisering komt hoe langer hoe meer tot een toestand van rust, in zoover, dat ze nauwelijks verder door te voeren is, ook al niet wegens het daarmee verbonden groote gevaar voor de mijnwerkers. Het gemiddelde productievermogen per hoofd per dag heeft over 1927 bedragen 1132 KG., tegen 1114 KG. in 1926. De Förderung geschiedde voor 85 pCt. op machinale wijze, tegen voor 65 pCt. in 1926. Verder kan welhaast niet gegaan worden, zoodat voor de samenstelling van de zelfkosten uit dien hoofde geen verbetering meer te wachten is. Parker Gilbert knoopt aan deze gunstige cijfers de uitspraak vast, dat Duitschland „a going concern” is, d.w.z. een goedlopend bedrijf. Hij zegt, dat de productie van kolen aan de Roer per man per dag in 1928 met 27½ pCt. gestegen is, in vergelijking met 1913. (Slot volgt).

HET RAPPORT DER COMMISSIE VAN ADVIES INZAKE DE VERZEKERING DER MIJNARBEIDERS.

Men schrijft ons:

Het dezer dagen verschenen Verslag dezer Commissie kan wegens de omstandigheid, dat het de sociale verzekering behandelt van een groote groep arbeiders, die voor het economische leven van Nederland van het grootste gewicht is, aanspraak maken op een meer algemeene belangstelling dan alleen van de zijde der rechtstreeks erbij betrokkenen. Een bespreking los van verzekeringstechnische bijzonderheden mag dus in dit blad op zijn plaats lijken.

De Commissie werkte onder voorzitterschap van den Heer A. C. A. van Vuuren, onder denzelfden voorzitter alzoo als de Commissie, die in opdracht heeft gehad een rationeele verdeling voor te stellen van de gezamenlijke lasten opgelegd door de verschillende sociale wetten en den dienst der crisisleeningen, en die bovendien de wenschelijkheid van het instellen van een Centraal Beleggingsdienst had te onderzoeken. De opdracht der onderhavige Commissie is zelfs oorspronkelijk aan laatstgenoemde Commissie als uitbreiding harer werkzaamheid voorgelegd geweest; wel was deze hertoe aangevuld met twee leden, die op het gebied der mijnwerkersverzekering deskundig waren, maar het bleek tenslotte wenschelijk een nieuwe Commissie in te stellen, die in hare samenstelling van meet af aan daarmede rekening hield. Behalve ambtelijke leden waren dan ook vertegenwoordigd het Algemeen Mijnwerkersfonds, de Staatsmijnen, de particuliere mijnen, en mijnwerkersbonden van drieërlei richting.

Voor een goed begrip van het Verslag worde vooraf eraan herinnerd, dat de mijnwerkers behalve de arbeiders in dienst van publiekrechtelijke lichamen en van de Spoorwegen, de eenige arbeiders in Nederland zijn, die niet vallen onder de Invaliditeitswet. Ze zijn nl. krachtens hun dienstverband bij de mijnen (zoo-wel de particuliere mijnen als de Staatsmijnen, want laatstgenoemde worden in dit verband niet als een openbaar bedrijf beschouwd) lid van het Algemeen Mijnwerkersfonds en dit Fonds is in het bezit van een verklaring als bedoeld in art. 39 der Invaliditeitswet, waardoor het geldt als een publiekrechtelijke regeling, die de daarbij aangesloten personen van de wettelijke verzekeringsplicht vrijstelt.

Dit artikel 39 is reeds in de embryonale voorontwerpen der Invaliditeitswet daarin opgenomen geweest, omdat men van den beginne af aan gemeend heeft voor de mijnwerkers een *afzonderlijke* regeling te moeten maken, analoog aan wat in andere landen geschied was. Door het uitbreken van den oorlog, door herhaalde ministerwisselingen en door het feit, dat de aandrang tot het scheppen eener algemeene invaliditeits- en ouderdomsvoorziening steeds krachtiger werd, zijn de belangen van de mijnwerkers wat op den achtergrond geraakt, en zoo is ten slotte de Invaliditeitswet in werking getreden met de mogelijkheid de mijnarbeiders er buiten te laten, maar *zonder* de afzonderlijke (en daardoor allicht vrijgeviger) voorziening, die men hun had toegedacht.

Zelfs kwamen zij er veel slechter voor te staan dan hun collega's in andere beroepen, want terwijl de Invaliditeitswet in artikel 20 spreekt van een Rijksuitkeering tot een bedrag variërend van f 21.500.000 tot f 17.623.000 's jaars gedurende 75 jaar te voldoen om het geheele tekort te dekken, dat ontstaan is doordat oudere personen met te geringe premiebetaling (of zelfs bijna zonder eenige premiebetaling) reeds dadelijk onder de wet werden gebracht, — was het Algemeen Mijnwerkersfonds van een dergelijke bijdrage geheel verstoken.

Dit Fonds stond dus in een eigenaardige positie: aan den eenen kant de meening van het Bestuur, dat de wettelijke bepalingen betreffende loofgrens, wachttijd en uitkeeringsvoorwaarden de mijnwerkers

niet zouden hebben geholpen en dat het Fonds daarom gebruik moest maken van de gelegenheid om uitsluiting van de wettelijke verzekeringsplicht voor zijn leden aan te vragen, aan den anderen kant derving van wat arbeiders in andere (en minder zware) beroepen hadden verkregen.

Het mag verbazing wekken, dat het zeven jaren heeft moeten duren vóórdat men zich op de Departementen de onhoudbaarheid van dezen toestand is gaan realiseeren en voordat de in hoofde genoemde Staatscommissie is ingesteld.

Nu men dit evenwel eenmaal als een voldongen feit heeft te aanvaarden, kan het niet anders dan voldoening wekken, dat thans die Commissie na ruim 2-jarigen arbeid in grootst mogelijke meerderheid tot de conclusie komt, „dat de bestaande regeling der invaliditeitsverzekering voor de mijnwerkers niet zonder meer behoort te worden bestendig”, en, meer nog, dat uit de voorafgaande overwegingen blijkt, dat de billijkheid in deze de beslissende factor geweest is.

„Al moge er geen bepaalde noodzaak zijn voor een verandering van stelsel, de billijkheid vordert, dat voor de verzekering der mijnarbeiders *iets bijzonders* wordt tot stand gebracht.”

Deze woorden van Hoofdstuk I van het Verslag (waarbij de cursiveering door schrijver dezes werd aangebracht) klinken zeer hoopgevend. *Iets bijzonders* voor de verzekering der mijnarbeiders tot stand te brengen! en dat uitsluitend op grond van billijkheid! Krachtiger argument laat zich niet denken.

Laten wij zien, in hoeverre de Commissie de aldus hooggespannen verwachtingen bevredigt.

In den aanvang van Hoofdstuk II van het Verslag, waar nogeens opnieuw de woorden *iets bijzonders* worden gebruikt, wordt gesproken van een tweetal oplossingen, die de Commissie heeft onderzocht en die tot het beoogde doel zouden kunnen leiden.

Die beide oplossingen worden, alvorens in de Hoofdstukken II en III nauwkeurig tegen elkaar te worden afgewogen, in enkele woorden aangeduid en al dadelijk kan men een gevoel van teleurstelling moeilijk onderdrukken.

Immers oplossing I wordt aangeduid als „het denkbeeld om het Algemeen Mijnwerkersfonds in zijn tegenwoordigen vorm te laten voortbestaan met als eenige uitzondering de uitbetaling door den Staat van een naar evenredigheid gelijke uitkeering als de Rijksverzekeringsbank ontvangt krachtens art. 20 der Invaliditeitswet”.

Dit doelt dus op de bovengenoemde 75-jarige uitkeering, die voor de overige arbeiders in Nederland reeds vanaf 1919 gegolden heeft, en waarvan dus nu de mijnwerkers een *evenredig* deel zouden krijgen. Maar als gesproken wordt van evenredig deel, dan is er sprake van gelijk-op deelen, van het (natuurlijk met terugwerkende kracht) ontvangen van een gelijk deel als alle anderen reeds hebben, maar *niet* van iets bijzonders voor de mijnwerkers uit hoofde van hun onder moeilijkheden verricht zwaar werk.

Oplossing II wordt weergegeven als „het voorstel om de mijnwerkers naar het Invaliditeitsfonds over te brengen, met handhaving van het Algemeen Mijnwerkersfonds als fonds tot dekking van de aanspraken der mijnwerkers, welke uitgaan boven de aanspraken der bij het Invaliditeitsfonds verzekerde arbeiders”.

Hier worden de mijnwerkers dus zonder eenigen omweg gelijk gesteld met de overige arbeiders in Nederland en er is in het geheel geen redeneering noodig om te doen zien, dat van het tot stand brengen van iets bijzonders geen sprake is.

Bij het overwegen van deze beide oplossingen is het echter niet gebleven, want in Hoofdstuk IV van het Verslag wordt in studie genomen „het maken van een geheel nieuwe zelfstandige regeling voor de mijnarbeiders”.

Ook hier komt men al spoedig de woorden *iets bijzonders* tegen. De Commissie is nl. bevreesd, dat de in de vorige hoofdstukken besproken oplossingen consequenties medebrengen ten aanzien van andere groepen arbeiders¹⁾. „Wordt evenwel voor de mijnarbeiders een afzonderlijke wettelijke regeling getroffen, dan wordt daarmee te kennen gegeven, dat de Regeering voor hen iets bijzonders wil tot stand brengen, zonder dat de arbeiders van bedrijven, die onder art. 39 en 40 der wet vallen, daaraan een recht op eenzelfde behandeling kunnen ontleenen.”

Er worden dan twee stelsels voor een afzonderlijke wettelijke regeling der mijnwerkers behandeld. Beide verdiepen zich ook in de technische uitvoering der verzekering en het ligt niet in mijn bedoeling de belangstelling hiervoor van den lezer te vergen. Het is voor de strekking van dit artikel ook niet noodig en ik bepaal mij dus tot de algemeene lijn.

Plan A, dat door de minderheid der Commissie blijkt te worden gesteund, gaat uit van de hiervoor genoemde oplossing II. Dit beteekent dus, dat de vrijstelling der wettelijke verzekering zou vervallen en dat het Algemeen Mijnwerkersfonds dit deel der verzekering niet meer zelfstandig en als onafscheidbaar deel van een meeromvattende verzekering zou uitvoeren. In ruil daarvoor zou plan A nu het Fonds tot een mede-uitvoerend orgaan van de wettelijke invaliditeitsverzekering maken, waarmede bedoeld wordt dat de bevoegdheden van den Raad van Arbeid en die van het Bestuur en van den Voorzitter van dien Raad, ten aanzien van de mijnarbeiders zouden overgaan op het Bestuur van het Algemeen Mijnwerkersfonds. Hiertoe zou dit Fonds bij de wet (opnieuw) worden ingesteld, op dezelfde wijze als het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds is ingesteld bij de Pensioenwet 1922.

Men ziet, dat het afzonderlijke van deze regeling beperkt blijft tot maatregelen van uitvoering, maar dat van een bijzonder financieel voordeel voor de mijnwerkers geen sprake is.

Plan B, dat door de meerderheid der Commissie wordt voorgestaan, sluit zich meer aan bij de hiervoor genoemde oplossing I, maar neemt daarvan toch maar alleen over, dat het Algemeen Mijnwerkersfonds zoowel uitvoerder als drager van het wettelijk deel der verzekering zou blijven, zoodat geen premien uit de kas van het Fonds naar de Rijksverzekeringsbank zouden afvloeien. Het afzonderlijke bestaat hierin, dat voor personen die slechts een deel van hun leven mijnwerker zijn geweest en voor welke dus zoowel bij het Mijnwerkersfonds als bij de Rijksverzekeringsbank premien betaald zijn, de wettelijke rente door de beide instellingen *gezamenlijk* zou worden gedragen. De verdeling van het bedrag geschiedt volgens zóódanige wiskundig vast te stellen regels, dat de Rijksuitkeering, die in oplossing I als vaste jaarlijksche storting gedacht was, in plan B aan het Mijnwerkersfonds indirect ten goede komt doordat die is opgenomen in die gedeelten der renten, die voor rekening der Rijksverzekeringsbank komen.

Ook hier is dus van een *bijzonder* financieel voordeel voor de mijnwerkers geen sprake en blijft het afzonderlijke der regeling bepaald tot de wijze van uitvoering.

Na de groote verwachtingen door de Commissie in den aanvang van haar Verslag zelf opgewekt, stemt dit tot teleurstelling. Er is ook iets onlogisch in den gedachtengang, iets dat den arbeid der Commissie on-af doet lijken, want aan den eenen kant geeft zij stelsels van maatregelen, die consequenties moeten voorkomen, wanneer men den mijnwerkers méér geeft dan anderen arbeiders, aan den anderen kant niets extra's dat hun wordt aangeboden, maar

¹⁾ Dit is dunkt mij moeilijk vol te houden. Ik kon gemakkelijk aantonen, dat die oplossingen slechts financiële *gelijkstelling* met de anderen zouden bewerken. Bevoorrechtting kan consequenties meebrengen, gelijkstelling niet.

slechts volkomen hetzelfde als die anderen allang hadden.

Het zou natuurlijk voor de zaak der mijnwerkers zeer zijn toe te juichen, wanneer na den stap, die de Commissie aldus slechts voorbereid, de Regeering ertoe kon besluiten dien stap ook te zetten en na de lange jaren van wachten voor de mijnwerkers iets bijzonders tot stand te brengen, bijzonder niet alleen in vernuftige bepalingen, maar bovenal in beschikbaar te stellen geldmiddelen. Vertraging in de afdoening behoeft dit niet te geven, daar de Regeering de in de Commissie onderzochte plannen kan overnemen behoudens slechts wijziging in de geldbedragen.

Mocht men in het moeitevolle en onder exceptioneel ongunstige omstandigheden verrichte werk der mijnarbeiders geen voldoende aanleiding vinden, omdat men dit te veel als een gevoelsargument beschouwt; dan zij gewezen op een argument van zuiver economischen aard, nl. het groote belang, dat ons land heeft bij een voldoende trek van arbeiders naar onze mijnen. De mijnwerker zwerft door vele landen en in vele treft hij bijzondere sociale voorzieningen voor zijn beroepsgenooten aan. Nederland moet dus in dit opzicht kunnen concurreren.

En mocht ook dit argument voor het tot stand brengen van iets waarlijk bijzonders niet worden aanvaard, dan zoeke de Regeering althans eenige compensatie in een *snelle afdoening* der door haar voor te stellen nieuwe regeling.

HET KOELIECONTRACT IN BUITENLANDSCHE KOLONIËN.

Mr. H. Cohen de Boer te Den Haag schrijft ons:

Tijdens het schrijven van mijn in de Nos. 685 en 686 van dit tijdschrift onder bovenstaanden titel verschenen artikel, was een nieuwe arbeidsregeling voor alle *Portugeesche Koloniën* in Afrika in voorbereiding, waarvan hier uiteraard nog niet bekend was in hoever bestaande bepalingen er in bestendig dan wel gewijzigd zouden worden. Het had daarom ook geen zin, om in het artikel de oude regeling te vermelden.

In het bijblad van het Boletim Oficial de Moçambique van 16 Januari 1929 is thans echter het Besluit No. 16 : 199 afgekondigd, dat de nieuwe arbeidswet voor inlanders in de Portugeesche koloniën in Afrika bevat. Voor djegenen, die in de door mij behandelde materie belangstellen, kan een korte aanvullende mededeeling hieromtrent, nut hebben.

Het uit 428 artikelen bestaande Wetboek bevat uitvoerige regelingen betreffende de arbeidsinspectie, de werving, den inhoud der contracten, het loon, gratis huisvesting, voeding, kleding, geneeskundige behandeling, ongevallenverzekering, hospitalen, scholen, enz. Een arbeidswet, die in alle opzichten aan de modernste opvattingen daaromtrent voldoet.

Dit neemt intusschen niet weg, dat ook hierbij de *poenale sanctie* nog niet gemist kan worden en dan ook door een aantal stringente bepalingen in deze regeling bestendig wordt. De contractant, die weigert, zich op de onderneming, waarbij hij zich verbonden heeft, te melden, is verplicht alle voor de werving of anderszins te zijnen behoeve gemaakte onkosten te vergoeden, bij gebreke waarvan hij veroordeeld kan worden tot een maximum van 6 maanden „travail correctionnel”. Met dezelfde straf tot een maximum van 1 jaar wordt bedreigd de koelie, die zich zonder toestemming van den werkgever van de onderneming of werkplaats verwijderd (desertie), die dienst weigert, ongehoorzaam of lui is, die door hem aangerichte schade niet vergoedt, die inbreuken maakt op de discipline van de onderneming, zich aan dronkenschap te buiten gaat, enz., enz. Deserteurs kunnen ter beëindiging van hun contract met den sterken arm naar de onderneming teruggevoerd worden.

Vermeldenswaard is nog een artikel (365), hetwelk

bepaalt, dat bij de toepassing van straffen, die in dit wetboek of in het wetboek van strafrecht uit boete of uit-gevangennisstraf bestaan, aan eerstgenoemden vorm de voorkeur moet worden gegeven, wanneer de overtreders zijn Europeanen of daarmee gelijkgestelden, m.a.w. wanneer het werkgevers geldt.

Het vorenstaande, te zamen met het in bovenbedoeld artikel gegeven overzicht, behandelt een gebied van ruim 17.000.000 K.M.² met een inwonertal van 83.000.000 zielen — Suriname en de Ned.-Ind. Buitengewesten daarbij inbegrepen — waar thans arbeidsregelingen met poenale sanctie-bepalingen van kracht zijn.

AANTEKENINGEN.

De Toestand der geldmarkt in de Vereenigde Staten.

De aanhoudende speculatie op de effectenbeurs te New York heeft de Federal Reserve Board aanleiding gegeven om op 7 Februari jl. een communiqué te publiceeren, waarin de Board waarschuwt tegen het verleenen van credieten voor speculatieve doeleinden. Om deze waarschuwing kracht bij te zetten, wees de Board er nadrukkelijk op, dat de bij het Federal Reserve stelsel aangesloten banken bij de herdisconteeringszaken moeilijkheden in den weg gelegd zouden worden, indien deze banken leenden, hetzij voor het verstrekken, hetzij van het in stand houden van speculatieve credieten.

De Federal Reserve Board rechtvaardigde haar houding met de opmerking, dat, hoewel zij zich niet het recht aanmatigde om zich als arbiter van de effectenspeculatie op te werpen, hierbij evenwel in zooverre belang had, dat de vraag naar beurscredieten de rente voor het bedrijfsleven verhoogde.

Hoewel de Federal Reserve Banken in het afgelopen jaar tweemaal tot een discontoverhoging zijn overgegaan, heeft deze politiek de speculatie op de effectenbeurs niet kunnen beteugelen. De open markt politiek, die in het begin van 1928 op groote schaal werd toegepast had in dit opzicht evenmin succes. Deze maatregelen, te zamen met de enorme goudonttrekkingen, deden den rentestand in de Vereenigde Staten sterk stijgen, doch hebben niet dat resultaat opgeleverd, dat men er algemeen van verwachtte. Het is dan ook niet te verwonderen, dat bij velen de meening heeft post gevat, dat de Federal Reserve Banken de contrôle over de geldmarkt hebben verloren.

De heer B. M. Anderson Jr., de bekende economist van de Chase National Bank, is een andere opvatting toegedaan en meent, dat de Federal Reserve autoriteiten van hun macht een voorzichtig en bescheiden gebruik hebben gemaakt, eenerzijds door een afkeer den rentestand nog verder te verhoogen, anderzijds door de vrees te veel goud uit Engeland aan te trekken. Zij werden echter in den afgelopen herfst in hun bewegingsvrijheid beperkt door bijzondere omstandigheden, die zich op de acceptmarkt voordeden, waarover aanstonds meer. De verhooping van het Engelsche disconto heeft hen voorloepig van de eene moeilijkheid bevrijd, terwijl de Board reeds stappen heeft gedaan om de afhankelijkheid van de acceptmarkt van de Federal Reserve Banken te verminderen, zoodat zij op het oogenblik niet meer gehinderd worden door buitengewone factoren, zooals in 1928 het geval was.

Bij het schatten van de vraag naar en het aanbod van credieten moeten wij niet, aldus vervolgt de heer Anderson in zijn lezing voor The Pennsylvania Bankers Association, te veel naar het geweldige cijfer van de deposito's der handelsbanken in de Vereenigde Staten zien, die meer dan 43 milliard dollar bedragen. Van belang is een veel kleiner cijfer, nl. de reserves van de bij het Federal Reserve stelsel aangesloten banken, die op 9 Februari \$2388 miljoen bedroegen. In deze reserves klopt het hart van de geldmarkt.

Evenwel kunnen wij hier nog een verdere beperking maken. De credietverleening van de aangesloten banken is afhankelijk van den stand hunner reserves. Op de geldmarkt speelt dus een bedrag van \$ 50 miljoen rondom de vereischte reserves een wezenlijke rol en de Federal Reserve autoriteiten hebben het geheel in hun macht om door bepaalde maatregelen, zooals b.v. de open markt politiek, de reserves der aangesloten banken met 50 tot 100 miljoen dollar te vermeerderen of te verminderen. De 500 miljoen dollar goud, die het buitenland heeft weggetrokken, en de verkoop van staatsobligaties gedurende de eerste helft van het vorige jaar, hebben de reserves van de aangesloten banken aanzienlijk aangetast. Dit groote verlies kon slechts worden aangevuld door herdiscontelingen; dat dit in belangrijke mate heeft plaatsgevonden blijkt uit de cijfers. De herdiscontelingen der aangesloten banken bedroegen op 6 Febr. \$ 852 miljoen tegen \$ 459 miljoen op 8 Febr. 1928.

Verschillende omstandigheden hebben er evenwel toe medegewerkt, dat het voor de banken onnoodig was op zoo'n groote schaal haar toevlucht te nemen tot herdisconteling, als men had mogen verwachten. De heer Anderson noemt hier drie factoren, welke hebben geleid, hetzij tot een vermindering van de behoefte aan reserves, hetzij tot een vergrooting der reserves of tot beiden.

Een vermindering van de hoeveelheid geld in omloop.

De eerste factor was een onverwachte vermindering van de hoeveelheid geld in omloop, d.w.z. van het geld, dat buiten dat van de schatkist en van de Federal Reserve Banken circuleert. Dit cijfer bedroeg in 1928 gemiddeld \$ 110 miljoen minder dan in 1927, zooals uit de volgende tabel blijkt:

(In miljoenen dollars)		
Dagelijksch gemiddelde	1927	1928
Januari	4,903	4,785
Februari	4,843	4,709
Maart	4,856	4,710
April	4,880	4,730
Mei	4,860	4,722
Juni	4,831	4,736
Juli	4,851	4,746
Augustus	4,849	4,743
September	4,917	4,804
October	4,934	4,837
November	4,936	4,860
December	5,049	5,008
Jaargemiddelde	4,892	4,782

Accepten als vervanging voor herdiscontelingen.

Een andere factor, die de noodzakelijkheid tot de toevlucht voor herdiscontelingen verminderde, was de toestand op de acceptmarkt. De verplichtingen van de Amerikaanse acceptbanken bedroegen 31 December 1927 1080 miljoen en 31 December 1928 1284 miljoen dollar, wat dus een vermeerdering van \$ 204 miljoen voor het afgelopen jaar beteekent. Deze vermeerdering was in werkelijkheid een vervanging voor hetzelfde bedrag aan herdiscontelingen, wat er dus op wijst, dat de banken in staat zijn geweest een uitbreiding aan hun handelscredieten te geven van \$ 204 miljoen die door de discountmarkt worden verstrekt.

De voornaamste vertegenwoordigers van de Amerikaanse discountmarkt zijn de Federal Reserve Banken en de buitenlandsche banken. Van de 1284 miljoen dollaraccepten, die op 31 December 1928 uitstonden, hadden de Federal Reserve Banken ongeveer voor \$ 484 miljoen en de buitenlandsche banken ongeveer voor \$ 325 miljoen in handen. Bovendien veronderstelt men, dat het buitenland verder nog over 200 miljoen dollar accepten door middel van Amerikaanse bankcorrespondenten beschikt, zoodat in totaal een milliard dollar aan accepten in het bezit van de Federal Reserve Banken en de buitenlandsche banken waren.

Het bovengenoemde cijfer van \$ 852 miljoen aan herdiscontelingen van de aangesloten banken geeft daarom slechts voor een gedeelte de mate weer, waarin de reserves van de banken afhankelijk zijn van de Federal Reserve Banken.

Indien de Amerikaanse banken elkaars accepten in portefeuille hadden, zou het groote bedrag aan uitstaande accepten geen speciale betekenis hebben voor de toekomst van de geldmarkt. Indien bank A. zijn aankoop van accepten van bank B. verminderde en bank B. verminderde eveneens zijn aankoop van accepten van bank A., zouden de handelscredieten, die nu door middel van accepten verstrekt worden, verwisseld worden door leeningen, zonder het totaal bedrag der leeningen en discontelingen te verhoo- gen of de deposito's en reserves van één der banken te beïnvloeden.

Wanneer evenwel alle accepten zich in handen van Amerikaanse spaarbanken of particulieren bevonden, zou de toestand geheel anders zijn, aangezien de omwisseling van acceptcredieten in leeningen een uitbreiding zoowel van de leeningen als van de deposito's van de handelsbanken met zich mee zou brengen, vergezeld gaande met een noodzakelijke aanvulling der reserves.

Evenwel doet zich een nieuwe factor voor, indien de Federal Reserve Banken hun bezit aan accepten verminderen. In geval van omwisseling van acceptcredieten in leeningen dalen de reserves der aangesloten banken met het volle bedrag der accepten, die de Federal Reserve Banken afstooten. Zij innen namelijk de vervallende accepten niet door middel van cheques, afgegeven op handelsbanken, maar door cheques op banken aangesloten bij het F. R. stelsel.

De buitenlandsche banken vergrooten bij verkoop eveneens de eischen van de reserves der aangesloten banken en indien zij het provenu in goud omzetten, dalen de reserves met het volle bedrag van de verkochte accepten.

In 1928 vond juist het omgekeerde van den hier beschreven toestand plaats. De acceptverplichtingen der Amerikaanse banken stegen, terwijl het bezit aan accepten van de buitenlandsche banken en van de Federal Reserve Banken vermeerde, wat een gemakkelijker situatie op de geldmarkt ten gevolge had.

Hoewel met tegenzin hebben de Federal Reserve autoriteiten in den herfst de acceptmarkt door aankopen gesteund. Tegen het einde van den herfst hebben zij evenwel bezwaar gemaakt tegen zoo'n grooten invloed en daarom gedurende de laatste weken een groot deel van hun bezit aan accepten afgestooten. Eveneens is de acceptenportefeuille van de buitenlandsche banken afgenomen.

Makelaarsleeningen van rekening van „derden”.

De derde factor, die de moeilijke situatie op de geldmarkt eenigen tijd heeft uitgesteld, is de stijging van de makelaarsleeningen geweest voor rekening van „derden” in tegenstelling met de makelaarsleeningen van banken.

De credietverleening van ondernemingen aan makelaars vermindert haar bankdeposito's, wat weer een daling van de reserves ten gevolge heeft. Indien dit soort credieten opgezegd wordt, zooals tegen het einde van het jaar het geval was in verband met de dividendbetalingen der ondernemingen, kan de rente zeer snel stijgen. In December is het dan ook duidelijk gebleken, dat de vervanging van de credietverleening der banken aan de makelaars door „derden” aanzienlijke eischen aan de bankreserves heeft gesteld en tot een geldschaarschte heeft bijgedragen.

Het totale bedrag der makelaarsleeningen van „derden” beliep volgens het verslag der Federal Reserve Banken \$ 2.621 miljoen, terwijl het verslag van de effectenbeurs een bedrag van \$ 939 miljoen vermeldde, wat in totaal op ongeveer \$ 3.600 miljoen neerkomt. Dit is het „outside money”, dat naar men meent de Federal Reserve autoriteiten niet

kunnen controleeren. De werkelijke steun, die deze \$ 3600 millioen aan de reserves van de aangesloten banken heeft verleend, is zeer gering, namelijk 10 pCt. of \$ 360 millioen. Indien de Federal Reserve autoriteiten hun credietverleening met de helft van dit bedrag of \$ 180 millioen zouden inkrimpen, zouden de gevolgen geen twijfel laten over de vraag, wie den toestand der geldmarkt beheerscht.

De Auto-productie van de Vereenigde Staten en Canada.

Volgens de opgave van het Department of Commerce bedroeg de auto-productie over de maand December 233.135 wagens vergeleken met 256.935 wagens in November 1928 en 133.571 in December 1927. De productie in 1928 van personenwagens was 3.826.613 of 29,9 pCt. grooter dan in 1927, terwijl die van vrachtauto's 530.771 of 16,7 pCt. grooter was dan een jaar tevoren.

Onderstaande tabel, ontleend aan de Financial Chronicle, geeft de jaarlijksche productie van personen- en vrachtwagens in de Vereenigde Staten en in Canada sedert 1922 en voor de laatste twee jaren de maandelijksche productie weer.

Automobielpductie (aantal wagens).

	Vereenigde Staten			Canada		
	Totaal	Personenwagens	Vrachtwagens	Totaal	Personenwagens	Vrachtwagens
1922	2,544,176	2,302,923	241,253	102,053	94,904	7,149
1923	4,034,012	3,651,130	382,882	146,438	129,228	17,210
1924	3,602,540	3,210,005	392,535	135,246	117,765	17,481
1925	4,265,830	3,768,993	496,837	161,389	139,311	22,078
1926	4,301,134	3,819,362	481,772	204,727	164,855	39,871
1927						
Jan.	238,908	199,650	39,258	15,376	11,745	3,631
Febr.	304,735	264,171	40,564	18,655	14,826	3,829
Maart	394,513	346,031	48,482	22,623	19,089	3,534
April	406,382	358,682	47,700	24,611	20,890	3,721
Mei	405,648	358,725	46,923	25,708	21,991	3,717
Juni	323,817	280,620	43,197	19,208	16,470	2,738
Juli	269,396	237,811	31,585	10,987	8,719	2,268
Aug.	309,994	275,585	34,409	12,526	10,139	2,387
Sept.	260,310	226,443	33,867	11,262	8,681	2,581
Oct.	219,682	183,042	36,640	7,748	6,225	1,523
Nov.	134,370	109,758	24,612	6,617	5,173	1,444
Dec.	133,571	106,083	27,488	3,106	2,234	872
Totaal	3,401,326	2,946,601	454,723	178,427	146,182	32,245
1928						
Jan.	231,728	205,646	26,082	8,463	6,705	1,758
Febr.	323,796	291,151	32,645	12,504	10,315	2,189
Maart	413,327	371,821	41,506	17,469	15,223	2,246
April	410,104	364,877	45,227	24,211	20,517	3,694
Mei	425,783	375,843	49,920	33,942	29,764	4,178
Juni	396,796	356,622	40,174	28,399	25,341	3,058
Juli	392,076	338,792	53,284	25,226	20,122	5,104
Aug.	461,298	400,593	60,705	31,245	24,274	6,971
Sept.	415,294	358,872	56,422	21,193	16,572	4,621
Oct.	397,112	339,976	57,136	18,536	13,016	5,520
Nov.	256,935	217,256	39,679	11,769	8,154	3,615
Dec.	233,135	205,144	27,991	9,425	6,734	2,691
Totaal	4,357,384	3,826,613	530,771	242,382	196,737	45,645

BOEKAANKONDIGING.

W. Middendorp. *Twee achterlijke arbeidssystemen voor inboorlingen in Nederlandsch Oost-Indië (Heerendienst en Poenale sanctie)*. Haarlem, Tjeenk Willink.

Een brochure van ruim 60 bladzijden, waarin de bekende bezwaren tegen heerendiensten en poenale sanctie op in het algemeen bondige en zakelijke wijze worden uiteengezet, al laat de schrijver (het sociaal-democratische Volksraadslid, dat zich berucht maakte door zijn aanval op het Nederlandsch beleid in Indië) zich nu en dan verleiden tot gevoelsuitingen tegen „het imperialisme en het kolonialisme van het heden-

daagsche kapitalisme" en zoo voort. Dat zijn slotsom strekt tot onverwijde of althans op zeer korten termijn ingaande afschaffing van beide arbeidstelsels, spreekt van zelf. Om daartoe te geraken doet hij een beroep op de arbeidersbeweging in Nederland en elders (de Westersche arbeiders zullen erbij gebaat zijn als de Oostersche tot goede arbeidsvoorwaarden en meer welvaart komen), op de Indische nationalistische vereenigingen, en ten slotte op den Volkenbond en de Internationale Arbeidsorganisatie, waarvan de meeste leden immers zelf geen koloniën hebben en dus „vrij staan ten opzichte van de overheerschten dan een koloniseerend moederland, waarvan vooral de regerende klasse (maar niet alleen zij) door duizenden draden met de werkwijze in haar koloniën verweven is."

Het is jammer, dat de schrijver zich niet geheel op zakelijk terrein heeft gehouden. De onbekookte wijze, waarop van sociaal-democratische en daaraan verwante zijde tegen de poenale sanctie te velde getrokken is, heeft anderen in een afwerende houding gedrongen en minder toegankelijk gemaakt voor de reeds lang te voren aangevoerde argumenten tegen dat stelsel. In mindere mate geldt dit ook voor de heerendiensten. Het is te hopen, dat de door politieke partijdigheid ingegeven uitingen van den heer Middendorp andersdenkenden niet zullen weerhouden van kennismaking van zijn geschrift, dat in hoofdzaak met gegevens uit de praktijk geargumenteed is, die ernstige aandacht verdienen.

E. M.

Die Wirtschaft des Auslandes 1900—1927 bearbeitet im Statistischen Reichsamt. (Verlag Reimar Hobbing, Berlijn. Prijs R. M. 28).

In een meer dan 900 pagina's tellend boekwerk heeft het Statistische Reichsamt te Berlijn de resultaten neergelegd van een onderzoek, dat het met medewerking van het Institut für Konjunkturforschung heeft ingesteld naar de economische structuur en ontwikkeling van 44 belangrijke landen gedurende de periode van 1900—1927.

Bij dit onderzoek stond de beteekenis van het buitenland voor het Duitsche economische leven op den voorgrond, vooral om het verband tusschen de conjunctuurontwikkeling in Duitschland en in het overige gedeelte van de wereld na te gaan. In dit opzicht echter is deze publicatie als een basis voor verdere studie te beschouwen.

Om een juist inzicht in de ontwikkelingstendenzen der verschillende landen te verkrijgen, was het noodzakelijk een zoo groot mogelijke periode te omvatten. Slechts bij de ten gevolge van het vredesverdrag van Versailles nieuw ontstane staten, werd het onderzoek tot de na-oorlogsche periode beperkt.

Het spreekt vanzelf, dat men bij een dergelijk omvangrijk materiaal niet aan elk onderdeel van het economisch leven van een land dezelfde aandacht kon schenken. In het middelpunt van het onderzoek stond dan ook de vraag welke beteekenis ieder land in het internationale verkeer inneemt.

Uit den aard der zaak is het niet doenlijk hier zelfs de voornaamste bijzonderheden te vermelden. Wij volstaan met er op te wijzen, dat in dit werk zoowel Nederland als Nederlandsch Oost-Indië uitvoerig worden behandeld. Bij de bewerking van het materiaal heeft men voor zooverre de verschillende statistieken dit toelieten, met het oog op internationale vergelijking een gelijke methode gevolgd. Naar ons weten is dit de eerste publicatie, die een dergelijk omvangrijk economisch-statistisch materiaal op internationaal gebied bevat.

M t bewondering neemt men dan ook kennis van dit werk, dat volgens een mededeeling van het Statistische Reichsamt jaarlijks door aanvullende deelen zal worden gevolgd.

V.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. Bk.	{ Disc. Wissels. 4 1/8 Oct. '27	{ Zwits. Nat. Bk. 3 1/2 Oct. '25
	{ Bel. Binn. Eff. 5 1/8 Oct. '27	{ N. Bk. v. Denem. 5 2/8 Juni '27
	{ Vrsch. in R.C. 6 1/8 Oct. '27	{ Zweedsche Rbk 4 1/2 Aug. '28
Javusche Bank...	4 1/2 25 Febr. '29	Bank v. Noorw. 5 1/2 26 Mrt. '28
Bank van Engeland	5 1/2 7 Febr. '29	Bk. v. Tsjecho-slowakije .. 5 8 Mrt. '27
Duitsche Rijksbank	6 1/2 12 Jan. '29	N. Bk. v. O'rijk. 6 1/2 16 Juli '28
Bank v. Frankrijk.	3 1/2 19 Jan. '28	N. Bk. v. Hong. 7 1 Oct. '28
Belgische Nat. Bnk.	4 30 Juni '28	Bank v. Italië. 6 5 Jan. '29
Fed. Res. Bank N.Y.	5 12 Juli '28	Bank v. Italië. 6 5 Jan. '29
Bank van Spanje..	5 1/2 19 Dec. '23	Z.-Afr. Res. bnk 5 1/2 9 Jan. '28

OPEN MARKT.

	1929				1928	1927	1914
	23 Febr.	18/23 Febr.	11/16 Febr.	4/9 Febr.			
Amsterdam Partic. disc. Prolong...	4 1/2	4 7/16-1/2	4 5/16-1/2	4 1/16-1/2	3 9/16-7/8	3 1/16-5/8	3 1/8-3/16
Londen Daggeld...	3-4 1/2	3-5	4-6 1/2	2 1/2-4 1/2	3 1/4-4 1/2	3 1/2-4 1/2	1 3/4-2
Berlijn Daggeld...	5-7	5-8	3 1/2-7 1/2	4-8	4-7 1/2	4-8	—
New York Daggeld...	6 1/2-3/4	6-7 1/4	6-10 1/4	6-9 1/4	4-1/2	3 1/4-5 1/4	1 3/4-2 1/2

1) Koers van 21 Febr. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
19 Febr. 1929	2.49 11/16	12.11 9/16	59.28 1/2	9.75	34.68	99 3/4
20 " 1929	2.49 11/16	12.11 9/16	59.28	9.75 1/2	34.66 1/2	99 3/4
21 " 1929	2.49 11/16	12.11 9/16	59.26 1/2	9.75 1/2	34.67	99 3/4
22 " 1929	2.49 11/16	12.11 9/16	59.25	9.75 1/2	34.67	99 3/4
23 " 1929	2.49 11/16	12.11 9/16	59.26 1/2	9.75 1/2	34.68 1/2	99 3/4
25 " 1929	2.49 11/16	12.11 9/16	59.27	9.75 1/2	34.68 1/2	99 1/4
Laagsted. w. 1)	2.49 3/8	12.11 3/8	59.24	9.74	34.65	99 1/2
Hoogste d. w. 1)	2.49 3/8	12.12	59.30	9.76	34.70	100
18 Febr. 1929	2.49 11/16	12.11 9/16	59.26 1/2	9.75 1/2	34.69 1/2	99 3/4
11 " 1929	2.49 11/16	12.11 9/16	59.23 1/2	9.75	34.71 1/2	99 3/4
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10 3/4	59.26	9.75	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
19 Febr. 1929	48.01 1/2	35.10	7.41	1.50	13.06 1/2	38.10
20 " 1929	48.01 1/2	35.10	7.41	1.50	13.07 1/2	38.36
21 " 1929	48.02 1/2	35.10	7.41	1.50	13.08 1/2	38.72 1/2
22 " 1929	48.02	35.10	7.42	1.50	13.08 1/2	39.62 1/2
23 " 1929	48.02	35.10	7.40 1/2	1.50	—	—
25 " 1929	48.02 1/2	35.10	7.42	1.50	13.07 1/2	38.50
Laagsted. w. 1)	48.—	35.—	7.38	1.45	13.05	37.80
Hoogste d. w. 1)	48.05	35.10	7.44	1.55	13.12	38.90
18 Febr. 1929	48.02	35.10	7.39	1.50	13.06 1/2	38.62 1/2
11 " 1929	48.01 1/2	35.07 1/2	7.38	1.50	13.06 1/2	39.11 1/2
Muntpariteit	48.—	35.—	7.38	1.50	13.09	48.—

Data	Stockholm *)	Kopen-hagen *)	Osto *)	Hel-sing-fors 1)	Buenos-Aires 1)	Mon-treal 1)
19 Febr. 1929	66.75	66.60	66.60	6.29	105 1/2	2.49
20 " 1929	66.75	66.60	66.60	6.28	105 1/2	2.48 3/4
21 " 1929	66.75	66.60	66.60	6.28	105 1/8	2.48 3/4
22 " 1929	66.75	66.60	66.60	6.28	105 1/8	2.48 3/4
23 " 1929	66.75	66.60	66.60	6.27 1/2	105 1/8	2.48 3/8
25 " 1929	66.75	66.57 1/2	66.60	6.29	105 1/2	2.48 3/4
Laagsted. w. 1)	66.70	66.52 1/2	66.55	6.25	104 7/8	2.48 3/4
Hoogste d. w. 1)	66.80	66.62 1/2	66.65	6.30	105 1/4	2.49 1/2
18 Febr. 1929	66.75	66.60	66.60	6.29	105 1/2	2.49
11 " 1929	66.77 1/2	66.60	66.60	6.27 1/2	105 3/16	2.49 1/8
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 1/2	105 1/8	2.48 1/2

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
1) Particuliere opgave.
2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/8 en 7.21 1/2.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
19 Febr. 1929	4,85 7/32	3,90 1/2	23,74 1/4	40,05
20 " 1929	4,85 5/16	3,90 1/2	23,74 1/4	40,05
21 " 1929	4,85 3/16	3,90 1/2	23,73 3/4	40,05
22 " 1929	—	—	—	—
23 " 1929	4,85 3/16	3,90 1/2	23,73 3/4	40,05
25 " 1929	4,85 9/32	3,90 1/2	23,73 3/4	40,05 1/2
27 Febr. 1928	4,87 15/16	3,93 1/2	23,89 1/2	40,24 1/2
Muntpariteit...	4,8667	13,92	23,81 1/2	40 3/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	9 Febr. 1929	16 Febr. 1929	18/23 Febr. '29 Laagste	23 Febr. '29 Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 7/16	97 7/16
Athene ...	Dr. p. £	375	375	374 3/4	375 3/4
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 1/2	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/2
Budapest ...	Pen. p. £	27.85 1/2	27.84 1/2	27.82	27.87
B. Aires ...	d. p. \$	47 13/32	47 11/32	47 9/32	47 11/32
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/6	1/6 1/64	1/6	1/6 1/32
Constantin..	Piast. p. £	980	985	975	990
Hongkong ..	Sh. p. \$	2/0 1/8	1/11 1/8	1 11/16	2,0 3/4
Kobe	Sh. p. yen	1/10 5/8	1/10 3/8	1/10 3/8	1/10 5/8
Liassabon ..	Escu. p. £	109 3/4	109 3/4	109 3/4	110
Mexico 1) ...	\$ per £	10	9.97 1/2	9.75	10.25
Montevideo	d. per £	50 3/4	50 3/4	50 3/4	51
Montreal	\$ per £	4.86 3/8	4.87 1/8	4.87	4.88 1/8
R.d.Janeiro	d. per Mil.	5 29/32	5 27/64	5 7/8	5 29/32
Shanghai ...	Sh. p. tael	2/6 27/32	2/6 1/10	2/6 1/4	2/7 1/16
Singapore ...	id. p. \$	2/3 31/64	2/3 3/4	2/3 3/4	2/3 29/32
Valparaiso 2)	\$ p. £	39.60	39.60	39.57	39.60
Warschau ..	Zl. p. £	43 3/16	43 3/16	43 3/16	43 3/16

1) In het vervolg worden de Mex. \$ niet meer in penc. doch in £ gnoteerd. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 3)

	Londen 1)	N.York 1)	Londen
18 Febr. 1929..	25 1/8	55 3/4	84/11 3/4
19 " 1929..	25 7/8	56	84/10 3/4
20 " 1929..	25 13/16	55 7/8	84/11 3/4
21 " 1929..	25 13/16	—	84/11 3/4
22 " 1929..	25 3/4	—	84/11 3/4
23 " 1929..	25 13/16	55 7/8	84/11 3/4
25 Febr. 1928..	26 5/16	57 1/8	84/11 3/4
20 Juli 1914..	24 11/16	59	84/11

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$ c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	15 Febr. 1929	23 Febr. 1929
Saldo bij de Nederlandsche Bank...	f —	f —
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	f 442.786,80	f 127.680,05
Voorrecht op ult. J. '29 (resp. D.'28) aan de gem. op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomsten belasting.....	" 37.372.666,14	" 37.372.666,14
Voorrecht op ult. J. '29 (resp. D.'28) aan de gem. op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomsten belasting.....	" 11.503.370,62	" 11.634.229,62
Id. aan Curaçao	" 38.169,54	" —
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Daggeldreningen tegen onderpand van Staatsschuldbrieven	" 130.457.692,48	" 131.713.302,80
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	" 22.530.569,81	" 21.493.093,69
Vordering op het Staatsbedrijf der P. T. en T. *)	" —	" —
Id. op andere Staatsbedrijven *)	" 7.102.578,42	" 6.532.578,42
Verplichtingen.	15 Febr. 1929	23 Febr. 1929
Voorrecht door de Nederl. Bank	f 2.165.618,40	f 10.252.897,72
Schatbiljetten in omloop 1)	" 67.261.000,—	" 67.261.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 16.320.000,—	" 16.320.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank ..	" —	" —
Zilverbons in omloop.....	" 11.118.061,—	" 11.054.271,—
Schuld aan Ned.-Indië 2)	" 32.909.630,53	" 31.381.999,73
Id. aan Curaçao 2).....	" —	" 18.245,17
Id. aan het Alg. Burg. Pensioenfonds 3)	" 21.288.177,—	" 23.564.928,44
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. *) ..	" 62.781.869,66	" 56.672.019,44
Id. aan andere Staatsbedrijven *)	" 1.640.000,—	" 1.640.000,—
Id. aan diverse instellingen *)	" 6.297.643,76	" 5.835.878,84

1) Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929.
2) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	16 Febr. 1928	23 Febr. 1929
Vorderingen:		
Saldo bij 's Rijks kas	f 32.909.000,—	f 31.382.000,—
Saldo bij de Javusche Bank	" 7.023.000,—	" 8.798.000,—
Verplichtingen:		
Betaalmiddelen in 's Lands Kas....	" 31.383.000,—	" —
Waarvan Muntbiljetten	" 2.606.000,—	" —
Muntbiljetten in omloop	" 47.825.000,—	" 46.529.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds..	" 258.000,—	" 258.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank..	" 755.000,—	" 741.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 25 Februari 1929.

		Activa.		
Binnenl. Wis-	Hfdbk. f	56.603.127,94		
sels, Prom.,	Bijbnk. "	2.747.056,71		
enz. in disc.	Ag.sch. "	14.362.837,88	f	73.713.022,53
Papier o. h. Buitenl. in disconto				
Idem eigen portef.	f	166.993.912,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.				166.993.912,—
Beleeningen	Hfdbk. f	40.299.645,88		
incl. vrsch.	Bijbnk. "	5.857.581,94		
in rek.-crt.	Ag.sch. "	52.441.496,08		
op onderp.			f	98.598.723,90
Op Effecten	f	97.044.923,90		
Op Goederen en Spec.		1.553.800,—		98.598.723,90
Voorschotten a. h. Rijk				12.146.371,62
Munt en Muntmateriaal				
Munt, Goud	f	67.053.245,—		
Muntmat., Goud		367.494.872,26		
			f	434.548.117,26
Munt, Zilver, enz.		22.142.871,23		
Muntmat., Zilver				
				456.690.988,49
Belegging 1/5 kapitaal, reserves en pensioenfonds				24.520.394,98
Gebouwen en Meub. der Bank				5.000.000,—
Diverse rekeningen				25.896.758,21
			f	863.560.171,73
Passiva.				
Kapitaal	f	20.000.000,—		
Reservefonds		7.157.903,12		
Bijzondere reserve		8.000.000,—		
Pensioenfonds		5.543.725,90		
Bankbiljetten in omloop		775.761.030,—		
Bankassignatiën in omloop		107.355,72		
Rek.-Cour. { Het Rijk f				
saldos: { Anderen "		31.488.794,13		31.488.794,13
Diverse rekeningen				15.501.362,86
			f	863.560.171,73
Beschikbaar metaalsaldo	f	133.256.917,24		
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.				334.370.290,—

1) Waarvan in het buitenland.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opelschb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
25 Febr. '29	67.053	367.495	775.761	31.596	133.275	56 1/2
18 " '29	67.055	367.495	774.854	28.834	134.835	57
11 " '29	67.056	367.495	784.541	42.742	125.630	55
4 " '29	67.040	367.495	807.905	38.745	117.897	54
28 Jan. '29	67.045	367.495	782.471	44.679	126.101	55
21 " '29	67.050	367.495	788.718	47.986	121.652	54 1/2
27 Febr. '28	67.730	367.464	776.516	48.286	297.140	56
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 1/2	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schafkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen
25 Febr. 1929	73.713	—	98.599	166.994	25.897
18 " 1929	66.816	—	105.212	166.385	26.928
11 " 1929	66.828	—	93.361	198.269	15.042
4 " 1929	59.426	—	108.348	205.657	33.737
28 Jan. 1929	62.376	—	97.666	203.229	32.044
21 " 1929	69.511	—	99.153	205.484	30.955
27 Febr. 1928	64.633	—	115.554	181.603	27.515
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 1/2 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

CURAÇAOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Dis-conto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse rekeningen	Diverse rekeningen
1 Januari 1929	2.718	5.298	155	21	3.073	189
1 December 1928	2.660	5.111	80	57	2.970	181
1 November 1928	2.462	4.564	156	7	2.579	164
1 October 1928	2.449	4.462	157	77	2.414	158
1 September 1928	2.471	4.510	157	136	2.414	195
1 Augustus 1928	2.372	4.275	158	93	2.382	253
1 Januari 1928	2.320	3.312	163	360	2.215	570

1) Sluitp. der activa. 2) Sluitp. der passiva.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opelschb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
23 Febr. 1929	190.200		299.900	52.400	49.280
16 " 1929	189.100		302.100	69.300	44.540
9 " 1929	190.000		303.500	57.100	45.760
26 Jan. 1929	169.228	22.850	300.153	61.436	47.443
19 " 1929	169.662	23.101	304.504	63.882	45.409
12 " 1928	169.559	22.415	311.319	65.803	41.125
5 " 1928	169.669	21.977	311.405	69.312	39.359
25 Febr. 1928	173.594	18.015	309.402	40.270	122.056
26 Febr. 1927	195.402	30.447	305.205	58.457	154.038
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 1/2

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaal.	Beleeningen	Diverse rekeningen	Dek-kings-percentage
23 Febr. 1929		141.700		***	54
16 " 1929		142.800		***	52
9 " 1929		145.400		***	53
26 Jan. 1929	7.641	39.296	83.540	44.792	53
19 " 1929	7.928	40.320	86.925	46.176	52
12 " 1928	7.937	41.251	92.504	49.085	51
5 " 1928	7.613	41.491	95.730	49.373	50
25 Febr. 1928	12.784	28.948	85.576	36.789	55
26 Febr. 1927	13.296	19.442	72.086	39.587	62
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Basis 1/2 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
20 Febr. 1929	150.851	351.819	58.885	12.056	18.692
13 " 1929	150.154	352.698	51.140	10.447	16.687
6 " 1929	149.917	357.519	52.107	8.714	15.528
30 Jan. 1929	152.978	355.644	57.070	9.657	15.946
23 " 1929	153.343	355.366	57.737	10.764	15.061
16 " 1929	154.406	360.683	53.489	13.058	15.540
22 Febr. 1928	157.918		134.068		52.276
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. 2)
			Bankers	Other Accounts		
20 Febr. '29	46.332	15.076	65.695	37.133	59.032	50
13 " '29	47.877	19.636	58.200	36.438	57.456	50 1/2
6 " '29	55.387	8.351	68.501	37.004	52.398	46
30 Jan. '29	50.502	19.230	58.211	37.863	57.334	49 2/3
23 " '29	49.487	16.850	60.842	37.482	57.977	50 1/16
16 " '29	55.122	15.148	67.550	36.666	53.724	45
22 Febr. '28	31.903	15.033		94.536	43.600	39 1/2
22 Juli '14	11.005	13.736		42.185	29.297	52

1) Zie voor wijzigingen in de bankstaat de toelichting op blz. 1080 en 1081. 2) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud 1)	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot a.d. Staat
8 Febr. '29	34.018	732	12.303	23.163	18.251	2.314	3.200
1 " '29	34.004	732	12.436	22.349	18.177	2.339	3.200
25 Jan. '29	33.995	732	11.789	23.791	18.738	2.199	3.200
18 " '29	33.983	732	11.937	22.612	18.722	2.244	3.200
9 Febr. '28	5.544	343	54	1.466	10	1.768	—
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen 2)	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Parti-culleren
8 Febr. '29	5.930	1.755	63.101	6.412	6.234	6.721
1 " '29	5.930	2.162	63.867	6.238	6.161	6.016
25 Jan. '29	5.930	1.490	62.153	6.612	6.100	7.495
18 " '29	5.930	1.609	62.443	6.442	5.957	6.671
9 Febr. '28	—	27.349	58.269	126	—	8.831
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Bij de stabilisatie is de goudvoorraad gewaardeerd volgens de nieuwe waarde van den franc. 2) Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit- en circ. banken 1)	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
15 Feb. 1929	2.728,9	85,6	100,4	1.446,6	78,3
7 " 1929	2.729,1	85,6	140,3	1.707,2	44,4
31 Jan. 1929	2.729,2	85,6	152,2	1.774,1	101,9
23 " 1929	2.729,2	85,6	163,5	1.548,4	40,7
15 " 1929	2.729,3	85,6	156,2	1.657,2	55,7
15 Feb. 1928	1.866,4	83,5	292,8	2.963,9	58,4
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
15 Feb. 1929	93,2	544,6	4.077,3	467,2	153,9
7 " 1929	93,2	469,4	4.236,1	501,3	140,4
31 Jan. 1929	93,3	480,8	4.453,9	422,9	186,4
23 " 1929	93,3	440,8	3.809,3	783,1	184,2
15 " 1929	92,3	561,7	4.080,4	609,8	297,6
15 Feb. 1928	94,3	577,2	3.784,4	532,6	291,6
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 15, 7 Febr., 31, 23, 15 Jan. '29, 15 Feb. '28, resp. 38; 41; 69; 59; 43; 45 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data 1929	Goud		Goud en zilver b. d. schatkist	Binnen- en buitenlandsche wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. ald. Staat voor ingetrokken marken	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed inwissels op het buitenl.						Schatkist	Partic.
21 Febr.	906	474	44	708	40	344	2.369	26	92
14 "	906	494	44	698	39	345	2.382	14	99
7 "	905	532	44	678	38	345	2.391	23	99
31 Jan.	905	537	44	673	47	350	2.419	42	65
24 "	905	525	44	654	34	350	2.352	34	96
23 Febr. 1)	743	454	44	537	39	386	2.066	23	88

1) 1928.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
6 Febr. '29	2.663,9	1.257,0	166,7	851,6	410,7
30 Jan. '29	2.667,2	1.274,5	168,0	820,8	435,6
23 " '29	2.648,1	1.294,0	165,4	782,1	454,2
16 " '29	2.630,6	1.265,4	162,1	821,8	481,2
9 " '29	2.631,7	1.292,6	151,4	876,5	477,1
2 " '29	2.587,6	1.307,0	130,9	1.151,5	484,4
8 Febr. '28	2.817,6	1.473,1	167,5	458,8	369,3

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. 1)	Algem. Dek-kings-perc. 2)
6 Febr. '29	200,1	1.646,3	2.438,1	149,6	65,2	69,3
30 Jan. '29	201,8	1.645,5	2.437,1	148,8	65,3	69,4
23 " '29	202,0	1.681,0	2.397,1	148,4	65,3	69,3
16 " '29	238,3	1.697,3	2.472,6	147,9	63,1	67,0
9 " '29	239,2	1.745,3	2.452,2	146,8	62,7	66,3
2 " '29	244,0	1.829,4	2.563,7	147,0	58,9	61,9
8 Febr. '28	401,3	1.584,2	2.445,2	134,6	69,9	74,1

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
30 Jan. '29	580	16.131	6.053	1.759	20.372	6.893
23 " '29	554	16.062	6.071	1.730	20.334	6.885
16 " '29	598	16.158	6.076	1.771	20.592	6.891
9 " '29	655	16.366	5.926	1.765	20.615	6.896
2 " '29	624	16.963	6.374	1.859	21.201	6.993
1 Febr. '28	650	15.265	6.575	1.783	20.634	6.670

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 25 Februari 1929.

De gang van zaken op de internationale fondsenmarkten is gedurende de berichtperiode tamelijk kalm geweest, hoewel hier en daar toch wel vrij groote koersverschillen zijn voorgekomen. De invloed van New York is eenigszins verzwakt, in de eerste plaats doordat de ontwikkeling daar ter plaatse zonder groote schokken plaats heeft gevonden, vervolgens door het feit, dat twee vacantedagen de beursweek hebben onderbroken. Over het algemeen is de stemming in Wall street opgewekt geweest. Het totaal aan makelaarsleeningen is vrij aanzienlijk verminderd, zoodat de vrees voor discontoverhooging door de Federal Reserve Bank kleiner is geworden. Ook de tegenstand in sommige invloedrijke kringen ten aanzien van een discontoverhooging heeft de markt gerustgesteld. Toch is men er wel van overtuigd, dat de financieele autoriteiten niet zonder meer zullen toezien, dat een herhaling van de ongebreidelde speculatie, gepaard gaande met een stijging van de geldkoersen, zal intreden. Dientengevolge is men, ondanks alle optimisme, voorzichtig geworden.

Te Londen schijnt men in de achter ons liggende berichtweek de gevolgen van de discontoverhooging niet meer te hebben gevoeld. Voor „giltgedeg” fondsen toch bestond eenige animo, waartegenover slechts schaarsch materiaal kon worden gesteld. Het gevolg is een lichte koersverbetering geweest. Ook de overige afdelingen echter hebben een betere tendenz getoond. In het bijzonder was dit het geval met rubberaandeelen en met aandelen in petroleumondernemingen. De stijging van den rubberprijs tot boven 1 sh. per pond heeft vooral invloed uitgeoefend, hetgeen ook in de andere afdelingen merkbaar is geworden.

Te Parijs is de fondsenmarkt tamelijk onregelmatig geweest. De onzekerheid ten opzichte van het aanblijven van de tegenwoordige regeering heeft de transacties doen inkrimpen. Daartegenover stond het feit, dat de geldmarkt ruim is gebleven en dat de conversieleening van de Caisse d'Amortissement een goed onthaal heeft gevonden. Ten slotte is dan ook een vaste stemming overheerschend geworden, voornamelijk in fondsen zooals Suezkanaal, enkele electriciteitsondernemingen en sommige bankaandeelen.

De markt te Berlijn is aanvankelijk vast geweest, totdat een nieuwe verhooging van de notering voor particulier disconto een lusteloze stemming in de hand heeft gewerkt. Een uitzondering werd gevormd door aandelen in kunstzijdefabrieken. In verband met geruchten, dat de conferentie te Parijs zou zijn overgegaan tot het vaststellen van minimumprijzen werden deze fondsen uit de markt genomen. Toen bevestiging niet werd vernomen, daalde het peil echter, hoewel de grondtoon toch opgewekt is gebleven.

De markt ten onzent kon over het algemeen niet gedrukt worden genoemd. Er vielen intengedeel verschillende afdelingen aan te wijzen, waar het koerspeil een verbetering heeft ondergaan. Zelfs de beleggingsmarkt was weinig veranderd, ondanks het feit, dat de geldmarkt in den loop van de berichtweek stijver is geworden. 6% Ned. Werk. Schuld 1922: 104⁵/₈, 104⁴/₁₆; 4¹/₂% Ned. Werk. Schuld 1917: 100¹/₄, 100¹/₁₆; 4¹/₂% Ned. Indië 1926: 99³/₁₆, 99¹/₈; 5% Brazilië 1903 £ 100: 85¹/₁₆, 84⁷/₈; 5% Brazilië 1913 £ 20-100: 76³/₄, 75¹/₂; 8% Sao Paulo 1921: 105¹/₁₆, 105³/₄.

Onregelmatig was de houding van de afdeling voor industriele aandelen. Certificaten Margarine Unie verbeterden eenigszins, doch tegen het einde der berichtperiode viel toch weer een lichte reactie waar te nemen. Aandeelen Calvé-Delft hebben een inzinking goed kunnen overwinnen. Daarentegen hebben aandelen Batava Margarine bij kleinen handel een voortdurende verbetering te zien gegeven, in verband met geruchten, dat deze fabriek door de Margarine Unie zou zijn overgenomen. De verschillende kunstzijdesoorten waren verlaten en onregelmatig van stemming. Terwijl aandelen Maekubee een neiging tot lichte verbetering toonden, liepen aandelen Enka eenigszins achteruit. Ook voor Philips was een lusteloze stemming overheerschend. Batava Margarine: 74¹/₂, 81¹/₄; Calvé Delft: 171, 166¹/₂; Centrale Suiker Mij.: 78³/₄, 79¹/₂; Holl. Kunstzijde Ind.: 179¹/₄, 176¹/₂; Holl. Mij. t/h. maken van werken in gew. Beton: 286, 288¹/₂; Int. Viscose: 88, 87⁷/₈; Maekubee: 152¹/₄, 152⁷/₈; Margarine Unie: 350¹/₄, 359⁷/₈; Ned. Kunstzijdefabr.: 388, 380; Philips Gloeilampenfabr. Gem. bez. v. Aand.: 874¹/₂, 860; Ougrée Marihay: 405, 409; Separator: 169¹/₂, 172¹/₂; Zweedsche Lucifer Mij.: 414, 428.

DE Pandbrieven der Insulaire Hypotheekbank te Zierikzee behooren tot de beleggingsfondsen der Rijkverzekeringsbank en van het Kroondomein
Verkrijgbaar: 4¹/₂ pCts. PANDBRIEVEN à 99%

De *petroleumaafdeeling* heeft nogal veel belangstelling getrokken door de krachtige verbetering van aandelen Koninklijke Petroleum Mij. Vooral de productiecijfers van de Koninklijke hebben er toe bijgedragen de vraag naar dit aandeel te stimuleeren. Daarnaast hebben de overige soorten uit deze rubriek eenigszins op den achtergrond gestaan. Aandelen Perlak stegen na een kortstondige interruptie, terwijl aandelen Peudawa slechts weinig aandacht hebben ontmoet. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 358¹/₄, 385; Geol. Petr. Mij.: 226, 250; Kon. Ned. Petr. Mij.: 378¹/₄, 398; Perlak Petr. 202, 199¹/₂; Peudawa: 38⁷/₈, 42¹/₄; Marland Oil: 37⁹/₁₆, 38⁵/₁₆.

In *mijnbouw* is de handel ruim geweest, gepaard gaande met een koersstijging van eenige beteekenis voor aandelen Algemeene Exploratie Mij., Boeton, Redjang Lebong, Oost Borneo, enz. Daarentegen hebben aandelen Singkep Tin een deel van hun koerspeil moeten prijsgeven, in verband met geruchten omtrent spaanie in het bedrijf ondervonden, door schade aan één der machinale installaties. Alg. Exploratie Mij.: 197³/₄, 219¹/₂; Billiton le Rubriek: 630, 629; Boeton Mijnbouw Mij.: 291¹/₂, 309; Müller & Co's Mijnbouw Mij.: 100¹/₄, 102; Oost Borneo: 106, 113; Redjang Lebong: 146, 165; Singkep Tin Mij.: 348, 338¹/₂.

De afdeeling voor *rubberaandelen* is vast geweest, in verband met de reeds vermeldde verbetering van de rubbernotering. Er is in de Amsterdamse markt echter niet veel omgegaan. De omzetten zijn zeer bescheiden gebleven. Het hoofdfonds, Amsterdam Rubber, is zelfs vaak op den achtergrond getreden in vergelijking met den toch gering van omvang gebleven handel in sommige andere soorten. Amsterdam Rubber: 287¹/₂, 295¹/₈; Deli Batavia: 200, 208; Hessa Rubber: 386, 392¹/₂; Indische Rubber: 330, 325; Java Caoutchouc: 172³/₄, 176⁷/₈; Kali Telepak: 286⁵/₈, 311; Kendeng Lembog: 368¹/₂, 374⁷/₈; Majanglanden: 298, 313¹/₂; Ned. Ind. Rubber & Koffie: 283, 285; R'dam Tapanoeli: 126¹/₂, 229⁵/₈; Serbadjadi: 243, 250; Sumatra Caoutchouc: 198, 205; Sumatra Rubber: 231, 238; Ver. Ind. Cultuur Ond.: 174³/₄, 182³/₄; Intercontinentaal Rubber: 12⁷/₈, 13¹⁵/₁₆.

Aandelen in *tabaksondernemingen* hebben zich niet geheel bij den gang van zaken op de rubbermarkt aangesloten. Voor certificaten „De Oostkust” gold dit nog wel eensgermate, doch de overige aandelen hebben ten slotte slechts geringe fluctuaties in het licht gesteld. Na een inzinking van enkele procenten is in de meeste gevallen weer een herstel tot stand gekomen. Arendsburg: 659¹/₂, 655; Besoeki Tabak: 567, 560; Deli Batavia: 554¹/₂, 554; Deli Mij. 456, 448; Ngoepit: 377, 365; Senembah: 515, 516¹/₂.

De *suikerafdeeling* heeft bijna volkomen op den achtergrond gestaan. Berichten van de V.J.S.P. werden niet ontvangen en de Cubanoteeringen te New York hebben geen aanleiding tot ingrijpen gegeven. Waar dit nog het geval is geweest, heeft de verkoopdrang de overhand gehad, hoewel slechts in bescheiden mate aanbod is ontstaan. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 159³/₄, 157; H.V.A.: 663³/₄, 654³/₄; Javasche Cultuur Mij.: 392, 387¹/₂; Kalibagor: 341, 338; Krian: 210, 206¹/₂; Maron: 236, 235⁵/₈; Ned. Ind. Suiker Unie: 251, 247¹/₄; Poerworedjo: 92, 89³/₄; Sindanglaet: 412, 405; Suiker Cultuur Mij.: 245, 244; Watoetoelis Poppoh: 743, 744.

Scheepvaart aandelen bleven opgewekt, met kleine koersverschillen. Een uitzondering moet worden gemaakt voor aandelen Nederlandsche Scheepvaart Unie, waarin vrij groote omzetten tot snel stijgende koersen tot stand zijn gekomen, benevens voor aandelen Koninklijke Paketvaart. Holland-Amerika Lijn: 82¹/₄, 80¹/₂; Java China Japan Lijn: 152³/₄, 153; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 93¹/₂, 94⁷/₈; Ned. Scheepvaart Unie: 217, 222¹/₄; Nievelt Goudriaan: 118¹/₂, 117; Stoomv. Mij. Nederland: 204¹/₄, 207.

De afdeeling voor *bankaandelen* was vast, doch weinig bewogen. Een iets grootere verbetering hebben aandelen Nederlandsche Handel Maatschappij kunnen behalen. Amsterdamsche Bank: 197, 197¹/₄; Holl. Bank voor Zuid-Amerika: 82, 81⁵/₈; Incasso Bank: 125, 124⁷/₈; Javasche Bank: 315¹/₄, 320; Koloniale Bank: 252, 243; Ned. Ind. Handelsbank: 172¹/₄, 185⁷/₈; Ned. Handel Mij.: 183⁵/₈, 185⁷/₈; R'damsche Bankvereeniging: 117³/₄, 117¹/₂; Twentsche Bank: 141, 140¹/₂.

De *Amerikaansche markt* is op een hooger peil gekomen, hoewel de omzetten van weinig beteekenis zijn geworden. American Water Works: 86, 85 (ex div., ex claim ad fl. 46); Anaconda Copper: 268³/₄, 269 (ex div.); Cities Service: 538, 580; Studebaker: 88³/₈, 91³/₈; U. S. Leather: 27¹/₈, 28; U. S. Steel Corp.: 173¹/₄, 183³/₄; Atchison Topeca: 200³/₁₆, 201; Baltimore & Ohio: 125³/₄, 128; Erie: 69¹/₄, 71¹/₂; Missouri Kansas & Texas: 48¹/₂, 50³/₈; St. Louis & San Francisco: 119³/₄, 120¹/₄; Union Pacific: 218, 221³/₄; Wabash Railway: 71¹/₂, 74³/₈.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

26 Februari 1929.

Op de zeer groote zaken in *tarwe*, welke den laatsten tijd zoowel naar Europa als naar buiten dit werelddeel liggende landen werden gedaan, was reeds aan het einde der vorige week weder een reactie gevolgd. Ook later is in deze week de omzet aan de tarwemarkt kleiner geweest dan tevoren. De reactie echter, welke in Noord-Amerika ingetreden was in de prijzen, toen het bleek, dat Argentinië niet medeede aan de Noord-Amerikaansche prijsstijging en zich daardoor het leeuwendeel der zaken verzekerde, heeft slechts weinig voortgang gemaakt en maakte spoedig weder voor een vastere stemming plaats. Na eenige fluctuaties van weinig beteekenis is die stemming de geheele week blijven bestaan, ofschoon toch in Europa de kooplust zich slechts weinig herstelde. Wel bleven verschillende invoerlanden, van het Europeesche continent steeds Platatarte kopen, doch in Manitoaba's werd slechts weinig gedaan en speciaal in Engeland was de vraag niet groot. Enkele ladingen Australische tarwe, waarbij zich een lading op Juni-aflading bevond, werden weder naar Britsch-Indië verkocht, terwijl Griekenland een lading Platatarte kocht. Voor de in Britsch-Indië met tarwe bezaaide oppervlakte is deze week een eerste raming van 31 Januari gepubliceerd van 30.4 miljoen acres, terwijl omstreeks denzelfden tijd van het vorige jaar die uitzaai geschat werd op 30.6 miljoen. Hierin ligt dus geen groot verschil, doch de definitieve raming heeft in 1928 32.2 miljoen acres bedragen. Na 31 Januari zijn uit Britsch-Indië herhaaldelijk klachten binnengekomen omtrent droogte en zelfs vorst, waarvan de te velde staande tarwe schade ondervond. Men meent dan ook te mogen aannemen, dat de zaken naar Britsch-Indië zullen voortgaan, terwijl het er tevens naar uitziet, dat Japan en China eveneens in dit seizoen nog heel wat tarwe zullen kopen. De aanzienlijke hoeveelheden, welke naar niet-Europeesche destinaties worden verscheppt, vormen dan ook nog steeds den belangrijkste steun voor den tarweprijs, geholpen door de gedurende het grootste gedeelte der week nog in Europa geheerscht hebbende groote koude. Ook werd deze week van tijd tot tijd weder geklaagd over ongunstige weersomstandigheden voor de wintertarwe der Vereenigde Staten, maar het staat allerminst vast, dat in Europa en Amerika het ontbreken van sneeuwbedekking en koud weder werkelijk veel schade hebben veroorzaakt. Eerst na den winter zal men zich daarover een oordeel kunnen vormen en tot nog toe zijn de betrouwbare berichten, waarin schade aan den oogst ontkend wordt, vrij talrijk. De verschepingen naar niet-Europeesche destinaties zijn deze week weder groot geweest en sedert 1

INDUSTRIEEL DISCONTO MAATSCHAPPIJ

AMSTERDAM LONDEN BERLIJN PARIJS KOPENHAGEN
MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL / 25.000.000.— VOLGESTORT GEPLAATST EN RESERVES / 12.900.000.—

Financiering van den afzet van industrieele producten.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	17/23 Febr. 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	17/23 Febr. 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	1929	1928
Tarwe	43.843	231.021	246.479	1.750	27.481	8.442	258.502	254.921
Rogge	3.669	19.697	14.801	—	—	—	19.697	14.801
Boekweit	96	4.034	5.694	—	—	—	4.034	5.694
Maïs	28.511	137.986	160.734	3.101	36.892	42.677	174.878	263.411
Gerst	10.131	82.135	55.751	—	98	2.374	82.233	58.125
Haver	3.974	29.113	35.027	—	911	—	30.014	35.027
Lijnzaad	11.660	40.540	22.700	8.342	66.601	45.978	107.141	68.678
Lijnkoek	10.143	30.796	37.939	—	—	100	30.796	38.039
Tarwemeel	1.557	13.705	24.061	—	5.010	7.422	18.715	31.483
Andere meelsoorten	—	1.607	2.108	—	—	—	1.607	2.108

Augustus bedragen zij nu 13.3 miljoen quarters tegen 6.9 miljoen in dezelfde periode van het vorige seizoen. De Canadeesche tarwepool is niet dringend met tarwe aan de markt en draagt daardoor bij tot de handhaving der in Noord-Amerika sedert het begin der vorige maand ingetreden prijsverhooging, die te Chicago ca. 10 à 15 %, te Winnipeg ongeveer 10 % bedraagt. Argentinië maakt voortdurend gebruik van deze schoone gelegenheid om flinke hoeveelheden zijner tarwe tot bevredigende prijzen af te zetten. Ook deze week zijn aan de Argentijnsche termijnmarkten de tarweprijzen niet verhoogd en zelfs heeft ten slotte een verlaging plaats gevonden, welke 10 à 15 centavos per 100 KG. heeft bedragen. Deze Argentijnsche prijsdaling, alsmede beter weder in Noord-Amerika en gebrek aan Europeesche vraag naar Manitoba's bracht op 25 Februari in Noord-Amerika een zeer flauwe stemming te weeg met aanzienlijke prijsdaling. Chicago sloot 2 à 2½, Winnipeg 1½ dollarcant per 60 lbs. lager dan op den 18den.

In overeenstemming met het weinig dringende Canadeesche aanbod en de daardoor veroorzaakte beperking der zaken in Canadeesche tarwe naar Europa, terwijl bovendien in de Vereenigde Staten de tarweprijzen nog altijd te hoog worden gehouden om export van betekenis mogelijk te maken, zijn de verschepingen uit Noord-Amerika deze week weder niet groot geweest. Uit Argentinië echter is veel afgeladen, maar dit heeft niet voorkomen, dat de naar Europa onderweg zijnde hoeveelheden een kleine vermindering ondergaan hebben. Zij zijn echter nog van grooten omvang en een toename der Europeesche vraag heeft de kleine afname dan ook niet veroorzaakt. Ook bij de verminderde vraag van deze week blijft het nog opmerkelijk, dat er tegenwoordig zoo vele landen zijn, die geregeld buitenlandsche tarwe betrekken en dat de verschepingen naar Europeesche invoerlanden dit jaar sedert het begin van het seizoen even groot zijn als in het vorige, terwijl toch de Europeesche tarweopbrengst buiten Rusland 14 miljoen quarters grooter is geweest dan in het jaar 1927.

In r o g g e zijn de zaken naar Noordwestelijk Europa weder slepend geweest, doch uit Noord-Amerika hebben iets grotere verschepingen plaats gevonden. Hier tegenover staat echter, dat uit Argentinië in het geheel geen verschepingen van rogge hebben plaats gevonden. Nog altijd is het de groote hoeveelheid rogge, die in 1928 door de belangrijkste rogge verbruikende landen van Europa is binnengehaald, welke de zaken belemmert. In Duitschland heeft in het jaar 1928, terwijl toch in de eerste helft van dat jaar nog een vrij belangrijke invoer van rogge plaats vond, de import slechts 1.5 miljoen quarters bedragen tegen 3.6 miljoen in 1927. Onder den indruk der flauwe tarwemarkt was ook rogge op 25 Februari te Chicago zeer flauw, nadat aanvankelijk eenige prijsstijging had plaats gevonden. In vergelijking met 18 Februari was het slot op den 25sten voor Maart 2¾, voor Mei 1½ dollarcant per 56 lbs. lager.

In m a i s is de markt ook weder gedurende het grootste gedeelte dezer week weder niet levendig geweest. Noord-Amerika was niet vast wegens groote aanvoeren aan de Amerikaansche markten en kleinen export. Wel zijn die aanvoeren in het laatst der week wat verminderd, doch de geheele uitvoer van de Vereenigde Staten naar Europa bedroeg slechts 75.000 quarters, waarvan zelfs niets bestemd was naar Nederland. De vermindering der aanvoeren veroorzaakte eenig herstel aan de termijnmarkt te Chicago, doch op 23 en 25 Februari was de markt daar weder flauwer. Op het lage prijsniveau dezer week zijn naar Engeland en Nederland weder meer zaken in Noord-Amerikaansche maïs gedaan, doch voor te Rotterdam en Antwerpen arriveerende partijen was de markt zeer gedrukt, wegens de gesloten waterwegen. Tegelijkertijd waren echter voor maïs in het Nederlandsche binnenland en voor werkelijk in de Nederlandsche havens verladen wagons zeer veel hoogere prijzen te bedingen, omdat de voorraden bij verbruikers sterk geslonken zijn. Met de verlanding per spoor is het in de Nederlandsche havens zeer slecht gesteld, doch beter gaat dat te Antwerpen, zoodat in deze

week veel maïs per spoor uit Antwerpen naar Nederland is verkocht. Vooral geldt dit voor Platamaïs. In tegenstelling met Noord-Amerikaansche maïs zijn van deze maïssoort de aanvoeren in de Nederlandsche havens slechts klein en daar ook slechts weinig daarheen onderweg is, staan te Rotterdam en Amsterdam de prijzen voor spoedig verwachte Platamaïs, in betere verhouding tot die van het uitvoerland dan voor Noord-Amerikaansche maïs het geval is. Verschepingen van maïs uit Argentinië waren ook deze week weder niet groot, ofschoon zij tegenover die van de vorige week wel eenige vermeerdering vertoonden. Stoomende Platamaïs ontmoet in Engeland vrij goede belangstelling en men was daar bereid goede prijzen te betalen, nu de van den laatsten oogst in Argentinië overgebleven voorraden slechts klein zijn en uit andere exportlanden, zooals Zuid-Afrika, Nederlandsch-Indië en Egypte geen verschepingen van betekenis te verwachten zijn. Waarschijnlijk echter zal in dit jaar de geringe omvang van den in Argentinië overgebleven ouden voorraad korter dan anders zijn invloed blijven oefenen, omdat maïs van den nieuwen Argentijnschen oogst ditmaal zeer vroeg ter verscheping zal komen. Niet slechts op April, doch zelfs ook op Maart-aflading wordt nieuwe Argentijnsche maïs geregeld aangeboden. De premie, welke daarvoor boven latere verscheping wordt gevraagd, toont eenige neiging tot vermindering. Als zeer groote bijzonderheid moet nog worden vermeld, dat reeds nieuwe Platamaïs naar Liverpool en ook naar Rotterdam is afgeladen. Voor de eerste verschepingen van den nieuwen Argentijnschen oogst bestond deze week aanvankelijk vrij algemeene kooplust. Aan de Argentijnsche termijnmarkten kwamen nauwelijks prijsfluctuaties voor, maar de ramingen van den Argentijnschen maïsogst zijn wegens betere weersomstandigheden den laatsten tijd iets gestegen. De vroeg gezaaide maïs is nu rijp en voor de laat gezaaide wordt nog naar regen verlangd. Op 25 Februari werd ook regen gerapporteerd, die echter tevens de kwaliteit der eerste aanvoeren dreigde te schaden, zoodat voor den eersten verschepingstermijn dadelijk meer geld werd gevraagd. De Argentijnsche termijnmarkten zijn de laatste dagen der week wat vaster geweest en sluiten op 25 Februari 5 à 10 centavos per 100 KG. hooger dan een week tevoren. Te Chicago viel een verlaging van ⅞ dollarcant per 56 lbs. voor Maart en ⅓ voor Mei te constateeren, doch Juli was ⅞ hooger.

Uit Zuid-Afrika bleven de berichten omtrent den nieuwen oogst vrij gunstig, maar zaken vinden daarin niet veel plaats. G e r s t is ook deze week weder stil geweest. In Duitschland toonde men wat meer kooplust voor gerst uit Noord-Afrika en van den Donau, doch van Donauhavens wordt wegens het ijs op den Donau slechts zeer weinig afgeladen. Voor voergerst uit de Vereenigde Staten en Canada is de vraag even slecht. Te Rotterdam en Antwerpen verkeerden de prijzen voor arriveerende partijen zeer sterk onder den druk der moeijeligheden bij de lossing en bij de verzending, en de Amerikaansche prijzen voor verdere verscheping zijn zoo veel hooger dan de in de genoemde havens geldende, dat nieuwe zaken uitblijven. Intusschen is deze week weder veel gerst uit Noord-Amerika verscheept, zoodat de naar Europa onderweg zijnde hoeveelheid aanzienlijk is toegenomen. Daar tevens in verschillende West-Europeesche havens nog zeer veel voergerst uit Noord-Amerika opgeslagen ligt, valt op een spoedige verbetering van de gerstmarkt, voorloopig nauwelijks te rekenen. Winnipeg is ten slotte ook weder flauwer gelooopen en sluit iets lager dan op 18 Februari, nadat aanvankelijk eenige prijsstijging had plaats gevonden.

Voor haver was de markt in Engeland deze week iets beter en er bestond daar wat meer vraag voor stoomende Platahaver. Nieuwe zaken werden echter weinig gedaan. Wel echter was dit het geval op het vasteland, waar vrij wat Platahaver op aflading gekocht is. Van Noord-Amerika blijven zaken in haver nog steeds vrij wel onmogelijk, omdat de prijzen, afgezien van enkele zeer goedkope soorten, daar te hoog zijn voor afladingen naar Europa.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten toonden de afgelopen week weliswaar wat meer levendigheid, doch prijzen konden zich over het algemeen niet handhaven en brokkelden verder af. In Amerika kwamen vrij belangrijke zaken in Ruw-suiker tot stand, doch ten slotte wilden Raffinadeurs niet meer aanleggen dan 1 1/8 dc. c. & fr. New York op basis van Cubasuiker. De omzet bedroeg ongeveer 100.000 tons. Ook op de termijnmarkt te New York liepen prijzen verder terug en waren de noteeringen op Donderdag (Vrijdag en Zaterdag was de markt gesloten); Mrt. 1.85; Mei 1.99; Juli 2.08; Sept. 2.14 en Oct. 2.17, terwijl Spot Centrifugals op 3.71 sloten. De ontvangsten in de Atlantische havens der Vereenigde Staten bedroegen deze week 82.000 tons, de versmeltingen 55.000 tons tegen 42.000 tons in 1928 en de voorraden 193.000 tons tegen 225.000 tons.

De laatste C u b a statistiek is als volgt:

	1929	1928	1927
	Ton	Ton	Ton
Cubaansche prod. tot 16 Febr.	1.865.000	1.350.000	1.706.000
Consumptie	1.285	6.792	12.500
Weekontv. afscheephavens...	235.532	231.656	203.050
Totaal sedert 1 Jan.	1.215.831	740.325	1.027.540
Weekexport	123.157	74.212	94.411
Totale export sedert 1 Jan. ...	530.544	216.203	421.503
Voorraad afscheephavens....	712.245	569.329	622.224
Voorraad Binnenland	620.926	602.883	666.656
Werkende fabrieken	163	169	173

Volgens mededeeling van het Ministerie van Landbouw zal de maaltijd op Cuba uiterlijk 28 Maart geëindigd zijn en de oogst 4.500.000 tons bedragen. Aan dit bericht werd weinig waarde gehecht en het bleef zonder invloed op de markt.

In Engeland was de handel op de termijnmarkt vrij levendig. Het slot was echter kalm met noteeringen, die tusschen 3/4 d. en 3 d. beneden opening lagen.

De Ruwsuikermarkt sloot op de volgende noteeringen:

Maart	Sh. 8/6	Sept.	Sh. 9/3 1/4
Mei	" 8/9	Dec.	" 9/5 1/4
Aug.	" 9/3		

De Zichtbare voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1928	1927
	Tons	Tons
Duitschland 31/12	1.457.000	1.213.000
Tsjecho Slov. 31/12 (1/2 646.000)	690.000 (803.000)	846.000
Frankrijk 31/12..	630.000	587.000
Nederland 31/12..	261.000	192.000
België 31/12..... (1/2 198.000)	221.000 (166.000)	183.000
Polen 31/12:..... („ 416.000)	420.000 (273.000)	293.000
Engeland 31/12		
Geimp. suiker („ 293.000)	202.000 (288.000)	223.000
Engeland 31/12		
Binnel. suiker („ 67.000)	74.000 (53.000)	54.009
Europa	3.955.000	3.591.000
V.S. Atl. hav. 29/12 (2/2 144.000)	159.000 (172.000)	179.000
Cub. havens 29/12 (2/2 477.000)	125.000 (306.000)	218.000
Cuba Binnenl. 29/12 (2/2 517.000)	32.000 (291.000)	74.000
	4.271.000	4.062.000

Op Java was de markt voor tweedehands-suiker de geheele week zeer lusteloos gestemd. De noteeringen bleven echter onveranderd:

Superieur ready f 14 1/8; Hoofdsuiker ready f 12 5/8. Hier te lande was de markt kalm doch prijshoudend met geringe ondernemingslust. De fluctuaties waren uiterst gering en het slot was prijshoudend: Mrt. f 12 7/8; Mei f 13 1/8; Aug. f 13 3/8 en Dec. f 13 5/8 alles geboden met verkoopers tot f 1/8 hooger. De omzet bedroeg 1300 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.

Manchester, d.d. 20 Februari 1929.

Prijzen van Amerikaansche katoen zijn gedurende de afgelopen week merkwaardig vast geweest. De cijfers voor het verbruik van katoen door Amerika gedurende Januari werden Donderdag gepubliceerd en hieruit bleek, dat deze het grootste (maandlijksch-) totaal aanwezen, dat sedert bijna twee jaren bereikt werd, doch een en ander had op prijzen slechts een tijdelijken invloed. Het deel van den oogst, dat Amerika voor zich houdt, was tot nu toe niet veel groter dan het was sinds 1926—27. Egyptische katoen was eveneens vast.

De markt voor Amerikaansche garens is lusteloos en spinners klagen algemeen over het uitblijven van orders. Met heel weinig uitzonderingen kan men zeggen, dat orders, die nog

STATISTISCH OVERZICHT

	TARWE Hard Winter No. 2 loco Rotterdam Amsterdam per 100 K.G.		ROGGE American No. 2) loco Rotterdam per 100 K.G.		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST Amer. No. 2) loco Rotterdam per 2000 K.G.		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/jm 33.90 Bè s.g. per barrel		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesbrough per Eng. ton		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	Sh.	%	£	%
Jaargemidd. 1925	17.20	100.0	13.075	100.0	231.50	100.0	236.00	100.0	462.50	100.0	10.80	100.0	1.68	100.0	73/-	100.0	62.1/6	100.0
Januari 1926	*16.90	98.3	+ 11.475	87.8	190.25	82.0	184.25	78.1	370.75	80.2	10.05	93.1	1.51	89.9	70/-	95.9	59.3/-	95.3
Februari	*16.30	94.8	+ 11.525	88.1	174.00	75.2	175.00	74.2	353.00	76.3	10.20	94.4	1.80	107.1	70/6	96.6	59.12/-	96.0
Maart	*15.375	89.4	+ 11.475	87.8	167.75	72.5	174.50	73.9	330.00	71.4	9.85	91.2	1.80	107.1	70/6	96.6	58.15/6	94.7
April	*16.10	93.6	+ 11.45	87.6	177.50	76.7	194.75	82.5	335.75	72.6	10.00	92.6	1.80	107.1	70/6	96.6	57.7/6	92.4
Mei	*16.325	93.9	+ 11.00	84.1	168.50	72.8	192.50	81.6	334.50	72.3	13.10	121.3	1.93	114.9	73/-	100.0	56.9/6	91.0
Juni	*16.125	93.7	+ 11.125	85.1	171.00	73.9	198.75	84.2	360.25	77.9	13.85	128.2	2.05	122.0	76/6	104.8	56.17/6	91.6
Juli	*16.20	94.2	+ 12.175	93.1	175.25	75.7	200.50	85.0	382.50	82.7	16.35	151.4	2.05	122.0	87/-	119.2	58.2/-	93.6
Augustus	15.35	89.2	+ 11.825	90.4	170.50	73.7	190.50	80.7	376.50	81.4	17.25	159.7	2.05	122.0	90/6	124.0	58.19/6	95.0
September	14.80	86.0	+ 11.95	91.4	170.00	73.5	204.75	86.8	360.25	77.9	25.50	236.1	2.05	122.0	94/6	129.5	58.15/-	94.6
October	15.75	91.6	+ 12.325	94.3	175.50	75.8	218.75	92.7	367.75	79.5	31.10	288.0	2.05	122.0	118/-	161.6	58.7/6	94.0
November	16.025	93.2	+ 12.60	96.4	177.75	76.8	215.00	91.1	382.50	82.7	38.25	353.7	1.81	107.7	120/6	165.1	57.6/6	92.3
December	15.40	89.5	+ 12.20	93.3	173.50	74.9	210.75	89.3	373.75	80.8	19.00	175.9	1.75	104.2	99/6	136.3	56.19/6	91.8
Januari 1927	15.225	88.5	+ 12.50	95.6	165.00	71.3	222.25	94.2	362.50	78.4	13.35	123.7	1.75	104.2	85/6	117.3	55.7/6	89.2
Februari	15.225	88.5	+ 13.05	99.8	167.00	72.1	230.00	97.5	373.75	80.8	12.10	112.0	1.70	101.2	83/6	114.4	54.16/-	88.3
Maart	15.05	87.5	+ 12.70	97.1	164.50	71.1	219.25	92.9	354.75	76.7	11.25	104.2	1.26	75.0	81/-	111.0	55.17/-	89.9
April	14.80	86.0	+ 12.825	98.1	173.00	74.8	237.50	100.6	351.50	76.0	11.00	101.9	1.22	72.6	80/-	109.6	55.2/6	88.8
Mei	15.75	91.6	+ 13.575	103.8	172.75	74.6	258.25	109.4	373.75	80.8	10.95	101.4	1.22	72.6	74/-	101.4	54.14/-	88.1
Juni	15.60	90.7	+ 13.20	101.0	175.25	75.8	245.00	104.2	372.75	80.6	11.00	101.9	1.22	72.6	70/-	95.9	54.2/6	87.2
Juli	15.10	87.8	+ 12.05	92.2	171.50	74.1	235.75	99.9	367.75	79.5	11.10	102.8	1.22	72.6	70/-	95.9	53.19/-	86.9
Augustus	14.875	86.5	+ 11.45	87.6	178.50	77.1	252.50	107.0	368.25	79.6	11.05	102.3	1.22	72.6	69/-	94.5	55.5/6	89.0
September	14.70	85.5	+ 12.15	92.9	179.50	77.5	233.25	98.8	369.50	79.9	10.90	100.9	1.22	72.6	65/-	89.0	54.13/-	88.0
October	13.725	79.8	+ 11.45	87.6	178.75	77.2	230.50	97.7	359.00	77.6	10.90	100.9	1.22	72.6	65/-	89.0	55.5/-	89.0
November	13.45	78.2	+ 12.125	92.7	184.75	79.8	233.25	98.8	349.75	75.6	10.65	98.6	1.22	72.6	65/-	89.0	59.1/-	95.1
December	13.40	77.9	+ 12.575	96.2	201.00	86.8	246.25	104.3	348.25	75.3	10.60	98.1	1.22	72.6	65/-	89.0	60.2/-	96.8
Januari 1928	13.50	78.5	+ 12.70	97.1	207.50	89.6	247.75	105.0	361.00	78.0	10.30	95.4	1.22	72.6	65/-	89.0	62.-/-	99.9
Februari	13.80	80.2	+ 12.875	98.5	226.50	97.8	243.75	103.3	361.00	78.0	10.00	92.6	1.21	72.0	65/-	89.0	61.12/-	99.2
Maart	14.60	84.9	+ 14.00	107.1	240.75	104.0	255.75	108.4	350.75	75.8	9.95	92.1	1.19	70.8	65/6	89.7	61.3/6	98.6
April	15.30	88.9	+ 14.975	114.5	239.50	103.5	261.00	110.6	358.25	77.5	10.05	93.1	1.19	70.8	66/-	90.4	61.14/6	99.4
Mei	15.30	88.9	+ 15.475	118.4	238.50	103.0	260.75	110.5	372.00	80.4	10.60	98.1	1.19	70.8	66/-	90.4	62.15/-	101.1
Juni	14.375	83.6	+ 14.275	109.2	234.00	101.0	252.50	107.0	365.25	79.0	10.10	93.5	1.19	70.8	66/-	90.4	63.17/-	102.9
Juli	14.25	82.8	+ 13.075	100.0	246.75	106.6	241.00	102.1	359.75	77.8	10.10	93.5	1.19	70.8	66/-	90.4	62.18/-	101.3
Augustus	12.00	69.8	+ 12.625	96.6	214.75	92.8	226.75	96.1	350.75	75.8	10.05	93.1	1.21	72.0	66/-	90.4	62.10/6	100.7
September	11.65	67.7	+ 11.575	88.5	198.75	85.9	198.25	84.0	350.75	75.8	10.00	92.6	1.21	72.0	66/-	90.4	63.8/-	102.1
October	12.275	71.4	+ 12.27	93.8	218.50	94.4	199.50	80.3	366.00	79.1	9.95	92.1	1.19	70.8	66/-	90.4	65.12/-	105.7
November	12.325	71.7	+ 12.075	92.4	227.25	95.2	185.50	78.6	386.25	83.5	10.20	94.4	1.18	70.2	66/-	90.4	67.18/-	109.4
December	12.30	71.5	+ 11.90	91.0	220.25	98.1	180.50	76.5	373.75	80.8	10.10	93.5	1.18	70.2	66/-	90.4	70.3/-	113.0
Januari 1929	12.35	71.8	+ 12.20	93.3	231.50	100.0	194.25	82.3	365.00	78.9	10.10	93.5	1.16	69.0	66/-	90.4	75.10/6	121.7
4 Februari	12.60	73.3	+ 12.55	96.0	233.00	100.6	192.00	81.4	360.00	77.8			1.11	66.1	66/-	90.4	80.12/6	129.0
11	12.75	74.1	+ 12.60	96.4	233.00	100.6	193.00	81.8	355.00	76.8	12.50	115.7	1.11	66.1	67/-	91.8	77.-/-	124.0
18	12.80	74.4	+ 12.70	97.1	239.00	103.2	198.00	83.9	359.00	77.6	13.00	120.4	1.11	66.1	67/-			

geplaatst zijn, van geringe beteekenis waren. Evenwel blijven garenprijzen zeer vast en van spinnerszijde blijkt er weinig animo te bestaan de noteeringen te verlagen, zelfs niet nu de spinnerijen slecht bezet zijn. Spinners van Egyptische katoen klagen even hard en tot heden heeft het besluit om korter te werken noch meer vraag, noch betere prijzen gebracht. Intusschen zijn de noteeringen voor alle nummers vast.

In de doekmarkt is weinig verandering te bespeuren. Prijzen zijn vast en de algemeene verwachting met betrekking tot den markttoestand is wat hooger gestemd. Dit is toe te schrijven aan een verbetering in zaken met Afrika en het Nabije Oosten. Ook vanuit Indië is meer vraag, doch biedingen zijn over het algemeen van dien aard, dat moeilijk van een behoorlijke winstmarge gesproken kan worden. Dit is in het bijzonder het geval met bedrukte goederen. Hoewel de algemeene vraag naar stapels niet moedgevend is, schijnt er in dhooties en andere soorten nog iets te zijn omgegaan, doch een en ander is niet van dien aard geweest, dat dit veel invloed op de markt heeft gehad. Over het geheel genomen is de stemming gezond en hoopgevend, zonder dat veel verbetering is aan te wijzen.

Liverpoolnoteeringen Oost. koersen 12 Fbr. 19 Fbr.
 13 Fbr. 20 Fbr. T.T. op Br.-Indië 1/5 1/6
 F.G.F. Sakellaridis 17,95 17,90 T.T. op Hongkong 1/11 1/11
 G.F. No. 1 Oomra 7,00 6,90 T.T. op Shanghai 2/6 2/6

THEE.

De afgelopen week gaf andermaal een Amsterdamsche theeveiling te zien met een aanbod van 11.500 kn. Nederlandsche-Indische thee, directe aanvoer.

Het verloop der veiling was traag en de prijzen waren onregelmatig. Ordinaire- en middensoorten brachten prijzen op, die 1 à 4 cts. lager waren dan die der vorige veiling, terwijl goede kwaliteiten prijshoudend genoemd konden worden tot 1 à 2 cts. lager!

Partijen met vooruitgaande kwaliteit waren schaars, doch konden dikwijls nog iets in prijs verbeteren in vergelijking met de voorgaande veiling.

Er bestond in deze veiling een grootere belangstelling voor bladthee dan voor gruissoorten, hetgeen wijst op mindere vraag voor Engelsche rekening en op goede kooplust van binnenlandsche zijde.

Er werden aanvankelijk nogal verschillende partijen opgehouden, waarvan echter een groot gedeelte onmiddellijk

na de veiling plaatsing kon vinden, zoodat het saldo overkocht in deze veiling slechts 1400 kn. bedraagt.

De volgende veiling is vastgesteld op 7 Maart a.s. en zal een aanbod te zien geven van ongeveer 14.500 kisten Nederlandsch-Indische thee directen aanvoer.

Amsterdam, 25 Februari 1929.

KOFFIE.

De stemming bleef in de afgelopen week vast bij vrijwel onveranderde prijzen in Brazilië en in de overige productielanden. Het is nog altijd Brazilië, of juist gezegd, het Instituut tot Permanente Verdediging van de Koffie van Sao Paulo, dat de markt volkomen in handen heeft en den loop der prijzen voorschrijft. Uit het cijfer der afleveringen uit de plantages naar het binnenland van Sao Paulo gedurende de maand Januari, in het vorig Weekoverzicht vermeld, valt af te leiden, dat de Santos-oogst op zijn eind begint te loopen en dientengevolge is voor de maanden Februari tot en met Mei te rekenen op een regelmatig en belangrijk afvallen van de binnenlandsche voorraden in Sao Paulo en Minas Geraes en het is te verwachten, dat het Instituut deze omstandigheid niet ongebruikt zal laten, doch integendeel de gelegenheid, die het daardoor geboden wordt om de prijzen voorloopig verder op te houden, gretig zal benutten. Wat echter na Mei gebeuren zal, is nog geheel onzeker, daar dan de volgende oogst begint af te komen en de raming van dien oogst, vooral wat Santos betreft, weder groot is, zoodat dan voor de rest van het jaar te rekenen valt op een zeer belangrijke toeneming van de voorraden in het binnenland van Sao Paulo. Dat de geweldige regens in Sao Paulo en de daardoor ontstane overstromingen, die het spoorwegverkeer hebben bemoeilijkt en op het oogblik nog bemoeilijken, aan den volgenden oogst schade zouden hebben gedaan, is tot nu toe van officieele zijde in Brazilië niet vermeld. Weliswaar werd van particuliere zijde getelegrafeerd, dat die oogst schade zou hebben geleden, doch aangenomen mag worden, dat deze berichten tendentieus zijn, daar het Gouvernement of het Instituut ongetwijfeld niet zouden hebben nagelaten ze te bevestigen, indien zij ook maar voor een klein gedeelte waar zouden zijn geweest. Alleen is bekend geworden, dat de belemmering van het spoorwegverkeer nog wel ongeveer tien dagen zal aanhouden en dat het Instituut daarom order gegeven heeft om de voor Santos vastgestelde hoeveelheid van 40.000 balen voor de dagelijkse

AN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

TIN locoprijzen Londen per Eng. ton		KATOEN for Middling locoprijzen New York per lb.		WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Colo- nial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		RUBBER ⁴⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal- suiker loco R'dam/A'dam. per 100 K.G.		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 K.G.		THEE Afl. N.-I. thee. A'dam gem. pr. Java- en Suma- trathee p. 1/2 KG.		Indexcijfer v/h. Centr. B. v. d. Stat., herleid van 1913 = 100 tot 1925 = 100		Indexcijfer van The Economist, herleid v. 1901-5 = 100 tot 1925 = 100	
£	%	\$ cts.	%	pence	%	pence	%	Sh.	%	fl.	%	cts.	%	cts.	%	100,0	100,0		
61.17/-	100,0	23,25	100,0	55,00	100,0	29,50	100,0	2/11,625	100,0	18,75	100,0	61,375	100,0	84,5	100,0	100,0	100,0		
83.6/-	108,2	20,75	89,2	48,75	88,6	26,00	88,1	3/4,25	113,0	16,875	90,0	57,5	93,7	103,5	122,5	98,7	93,4		
86.3/-	109,3	20,55	88,4	46,50	84,5	25,00	84,7	2/7,625	88,8	17,125	91,3	58	94,5	103,5	122,5	96,1	92,3		
85.14/-	109,1	19,40	83,4	47,50	86,4	25,50	86,4	2/5,125	81,8	16,375	87,3	57,25	93,3	100,25	118,6	93,5	91,1		
82.19/6	108,1	19,10	82,1	47,50	86,4	25,00	84,7	2/1,25	70,9	16,375	87,3	54,25	88,4	97,5	115,4	92,3	90,4		
68.14/6	102,6	18,95	81,2	47,50	86,4	24,25	82,2	1/10,5	63,2	16,50	88,0	55	89,6	102,25	121,0	92,3	89,4		
68.13/6	102,6	18,45	79,3	47,50	86,4	24,00	81,4	1/8,375	57,5	16,625	88,7	56	91,2	100	118,3	92,9	90,0		
83.6/-	108,2	18,80	80,9	47,50	86,4	23,75	80,5	1/8,375	57,5	16,75	89,3	57	92,9	89,25	105,6	91,0	90,2		
94.10/6	112,5	18,45	79,3	47,75	86,8	24,50	83,1	1/7,625	55,1	16,375	87,3	57,75	94,1	—	—	89,7	92,2		
07.19/6	117,6	17,35	74,3	48,75	88,6	25,25	85,6	1/8,125	56,5	17,25	92,0	57,25	93,3	87,75	103,8	90,3	94,7		
14.14/6	120,2	13,25	57,0	47,50	86,4	24,75	83,9	1/8,875	58,6	17,875	95,3	53,5	87,2	89,5	105,9	92,3	94,5		
08.1/6	117,7	12,90	55,5	44,75	81,4	24,00	81,4	1/8	56,1	19,625	104,7	51,625	84,1	85,25	100,9	94,8	93,3		
07.1/6	117,3	12,60	54,2	44,75	81,4	24,50	83,1	1/6,5	51,9	21,875	116,7	50	81,5	79,25	93,8	94,8	88,7		
99.13/6	114,4	13,45	57,5	45,00	81,8	25,25	85,6	1/7,375	54,4	22,00	117,3	50	81,5	71	84,0	93,5	87,6		
09.8/6	118,2	14,15	60,6	46,25	84,1	26,00	88,1	1/7,125	53,7	21,125	112,7	48,75	79,4	71,25	84,3	94,2	89,5		
112.15/-	119,4	14,25	61,3	47,75	86,8	26,50	89,8	1/8,25	55,8	20,625	110,0	48	78,2	70	82,8	92,9	87,9		
04.1/-	116,1	14,75	63,4	47,50	86,4	26,25	89,0	1/7,875	55,8	20,25	108,0	48	78,2	72,25	85,5	92,3	87,4		
95.12/-	112,9	16,15	69,5	47,00	85,5	26,00	88,1	1/7,75	55,4	20,25	108,0	47	76,6	86,5	102,4	93,5	88,9		
96.9/6	113,2	16,85	72,7	47,25	85,9	26,00	88,1	1/6	50,5	18,375	98,0	47	76,6	81,25	96,2	96,1	89,3		
89.15/6	110,7	17,90	77,0	48,50	88,2	26,50	89,8	1/4,75	47,0	18,625	99,3	47	76,6	84	99,4	97,4	89,2		
92.12/6	111,5	19,70	84,7	48,50	88,2	26,50	89,8	1/5,25	40,8	18,50	98,7	45,375	73,9	—	—	96,1	90,8		
87.12/6	109,8	22,05	94,4	50,00	90,9	26,50	89,8	1/4,25	45,6	17,875	95,3	44,25	72,1	94,5	111,8	96,8	90,0		
64.2/6	100,9	20,65	88,8	50,25	91,4	26,75	90,7	1/4,375	46,0	16,875	90,0	45,25	73,7	93	110,1	96,8	89,1		
64.4/6	100,9	20,25	87,1	52,25	95,0	28,50	96,6	1/6,5	51,9	17,25	92,0	46	74,9	96	113,6	97,4	88,3		
66.13/6	101,8	19,70	84,7	51,50	93,6	28,75	97,3	1/7,75	55,4	17,875	92,7	46	74,9	89,25	105,6	97,4	88,0		
55.1/-	97,4	19,25	82,8	53,00	96,4	29,75	100,8	1/7,25	54,0	17,375	92,7	46	74,9	84,5	100,0	98,7	86,7		
233.10/6	89,2	18,35	78,9	54,75	99,5	31,75	107,6	1/3,75	44,2	16,75	89,3	46	74,9	79,5	94,1	96,8	87,4		
233.17/6	89,3	19,35	83,2	55,00	100,0	33,25	112,5	1/0,75	35,8	16,875	90,0	47	76,6	79	93,5	98,1	88,4		
234.6/-	89,5	20,65	88,8	54,50	99,1	33,00	111,9	-9,375	26,3	16,875	90,0	47	76,6	74,25	87,9	98,7	90,1		
230.13/-	88,1	21,55	92,7	54,25	98,6	32,25	109,3	-9	25,3	16,625	88,7	48,25	78,6	78,25	92,6	98,1	90,0		
218.8/6	83,4	21,35	91,8	55,50	100,9	31,75	107,6	-9,25	26,0	15,75	84,0	49	79,8	73,25	86,7	98,7	88,3		
211.19/-	80,9	21,75	93,5	53,00	96,4	31,25	105,9	-9,25	26,0	15,50	82,7	49,875	81,3	71,25	84,3	95,5	86,8		
211.18/-	80,9	19,30	83,0	51,75	94,1	30,00	101,7	-9,25	26,0	16,00	85,3	51,875	84,5	67,75	80,1	92,9	85,0		
214.7/6	81,9	18,55	79,8	47,00	85,5	29,00	98,3	-8,5	23,9	15,875	84,7	52,75	86,0	70,25	83,1	93,5	85,1		
221.19/6	84,8	19,45	83,7	46,25	84,1	27,25	92,4	-8,8	24,7	14,625	78,0	53	86,4	73	86,4	94,2	85,1		
232.10/6	88,8	19,90	85,6	47,25	85,9	27,50	93,2	-8,625	24,2	14,00	74,7	53	86,4	75,75	89,6	95,5	85,5		
228.8/-	87,2	20,45	88,0	46,25	84,1	28,00	94,9	-8,5	23,9	13,925	74,3	51,75	84,3	76,5	90,5	95,5	—		
222.7/6	89,9	20,20	86,9	46,75	85,0	28,75	97,3	-9,875	27,9	13,775	73,5	53,125	86,6	77,25	91,4	94,2	—		
223.2/6	85,2	20,05	86,2	45,00	81,8	28,50	96,9	-10,875	30,5	13,625	72,7	54	88,0	74,5	88,2	—	—		
224.10/-	85,7	20,05	86,2	44,00	80,0	28,00	94,9	-11	30,9	13,375	71,3	54	88,0	74	87,6	—	—		
220.17/6	84,4	20,15	86,7	—	—	—	—	-12,5	35,1	13,25	70,7	54	88,0	—	—	—	—		
221.15/-	84,7	—	—	44,00	80,0	27,50	93,2	-13,5	37,1	13,375	71,3	54	88,0	—	—	—	—		

De huidige officieele noteeringswijze (Jan. 1928). ³⁾ = Malting vóór de invoering van de huidige offic. noteeringswijze (Jan. 1928). ⁴⁾ Jaar- en maandgemiddelden afgerond op 1/8 pence. ⁵⁾ 1 Febr. ⁶⁾ 8 Febr. ⁷⁾ 15 Febr. ⁸⁾ Geen noteering op 22 Febr. ⁹⁾ 7 Febr. ¹⁰⁾ 14 Febr. ¹¹⁾ 21 Febr.

aanvoeren zoolang te leveren uit pakhuizen, gelegen in de nabijheid van Santos, in welke pakhuizen naar schatting ongeveer 800.000 balen liggen opgeslagen.

Aan de loco-markt was de afzet wel iets beter en de officieele noteringen bleven onveranderd gehandhaafd op 65 ct. per 1/2 KG. voor Superior Santos en 54 ct. voor Robusta.

Aan de termijnmarkt liepen de noteringen voor Maart 1/4 ct. en voor de verder verwijderde maanden 5/8 à 1 1/8 ct. op.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 107/6 à 109/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 111/- à 112/6, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 81/9 à 82/6.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Februari-verscheping, 47 ct.; Palembang Robusta, Maart-verscheping, 46 3/4 ct.; Benkoelen Robusta, Maart-verscheping, 47 ct.; Mandheling Robusta, Maart-verscheping, 48 1/4 ct.; alles per 1/2 KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Maart	Mei	Sept.	Dec.
25 Feb.	\$ 17,10	\$ 16,45	\$ 15,19	\$ 14,80
18 "	" 17,03	" 16,40	" 14,84	" 14,31
11 "	" 17,08	" 16,27	" 14,61	" 13,98
4 "	" 16,90	" 16,20	" 14,50	" 13,90

Rotterdam, 26 Februari 1929.

COPRA.

De markt was aan het begin der week kalm gestemd met vrij groote omzetten. Naderhand trok Indië zich meer als verkoper terug, en ging er dientengevolge veel minder om. Stoomende partijen zijn bijzonder moeilijk te plaatsen, de vraag concentreert zich hoofdzakelijk op April en Mei aflading.

De slotnoteringen zijn:

Nederl. Indische fms. Copra, afscheep	Febr./Mrt ...	28 3/8
" " " " " "	Mrt/April ...	28 1/2
" " " " " "	Apr./Mei ...	28 3/4
" " " " " "	Mei/Juni ...	28 7/8

IJZER.

Kenmerkend voor de continentale zoowel als voor de Engelsche ruwijzermarkt van de laatste veertien dagen zijn de prijsverhoogingen. Het West-Europeesche gietrij-ijzerkartel verhoogde den binnenlandschen prijs voor Lux 3 m.i.v. 1 Maart met 10 frs. tot 600—610 frs. en den exportprijs voor Italië en Zwitserland met resp. 1 sh. en 2 1/2 frs., tot 67 1/2 sh. vrachtbasis Diedenhafen en 97 1/2 frs. franco Bazel, unverzolt, Cleveland no. 3 werd 1 sh. duurder en kost nu 67/-. Het O.S.P.M. (Frankrijk) verhoogde de hematietprijzen voor de tweede maal in dit jaar, en wel met 10—15 frs.

De laatste week kwamen op de staalmarkt wat meer zaken tot stand.

STEENKOLEN.

De vastheid, die wij in ons vorig overzicht signaleerden, heeft op alle kolenmarkten aangehouden en wel verre van te leiden tot een mindere vraag, heeft ze alleen teweeggebracht, dat de aandrang tot het koopen van kolen, ook voor levering in de toekomst, sterker geworden is. Als storende elementen bij de verlading moeten worden genoemd: bevroren hijschwerk-tuigen, sneeuw op de rails, vastgevroren gewasschen kolen en wat dies meer zij. Booten, die in de Bristol Channel van 5/6.000 tons kolen komen laden, moeten rekenen met een laadtijd van 10/14 dagen. De Rijn en nevenrivieren zijn alle dichtgevroren en aangezien gister de door velen begroete dooi weer heeft moeten plaats maken voor nieuwe vorst, ziet het er niet naar uit, dat de vaart van Duitschland op Nederland Rijnwaarts den eersten tijd zal kunnen worden her-
vat.

De prijzen zijn als volgt:

Northumbland Ongezeefde	10.75
Durham Ongezeefde	11.25
Cardiff 2/3 large 1/3 smalls	13.—
Schotsche Gezeefde (Prime Lothians)	11.75
Yorkshire gewasschen Doubles	12.50
Westfaalsche Vetsfönder	13.75*
" Vetsstukken	15.25*
" Smeenootjes	14.50*
" Gasvlamfönder	13.75*
" Gietcokes	17.—*
Hollandsche Eierbriketten	18.50

alles per ton van 1.000 KG. franco station Rotterdam/Amsterdam.

*) Nominaal. Aanvoer per spoor hoogst onzeker.

Ongezeefde bunkerkolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam / 13.25. Markt vast.

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

Op de Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt valt nog geen opleving te bekennen, er was slechts definitieve vraag van St. John. N.B. naar de Middellandsche Zee. In die richting werd een boot bevracht van 35.000 qtrs. op basis van 17 1/2 cents, Maart/April, een afsluiting, welke voor herhaling vatbaar is. Ook was er een matige vraag naar de Spaansche Middellandsche Zee, twee handige booten van 22.000 qtrs., 10 %, werden afgesloten voor Februari/Maart op basis van 22 cents één haven.

Van de Northern Range wordt niets aangeboden.

Van de Golf van Mexico bestaat de kans een boot van middelmatige grootte naar Antwerpen of Rotterdam per Maart te doen op basis van 15 tot 15 1/2 cents; voor deze lading is tonnage aangeboden tegen 16 cents, echter zonder succes.

De suikervrachtenmarkt was de gunstigste van alle Noord-Amerikaansche districten. Verscheidene booten van 6000/6500 tons laadvermogen werden bevracht voor Maart belading tegen de iets betere vracht van 19/6 d. van Cuba naar U.K./Continent.

De graanvrachtenmarkt van de North Pacific vertoont nog geen opleving en de loopende vraag is beperkt tot een handige Maart/April boot van Vancouver naar Portugal tegen 30/- en de mogelijkheid bestaat om een gelijksoortige boot in gelijke positie te bevrachten van Portland of Puget Sound naar U.K./Continent tegen 31/3 d.

Van de La Plata kwamen in de afgelopen week een groot aantal afsluitingen tot stand; er viel echter geen werkelijke verandering in de vrachtprijzen te constateeren. Er werd bevracht voor alle posities tot aan 15 Juni cancelling. Voor Februari werd handige tonnage bevracht van Upriver naar U.K./Continent tegen 25/-, dezelfde vracht werd besteed voor eerste helft Maart. Maart/April, April/Mei en Mei/Juni werd afgesloten tegen 24/-. Van Buenos Aires naar U.K./Continent werd 23/- voor Februari en 22/d voor April betaald. Een 6000-tonner werd bevracht van Upriver naar Canada tegen 23/- voor April/Mei belading.

De Salpeterbevrachters toonen nog steeds geen belangstelling voor lijnbootruimte of tonnage naar Europa.

De Burma vrachtenmarkt was willig gedurende de afgelopen week, terwijl de vrachten iets gezakt zijn. Tegen het einde der week was tonnage schaarsch voor begin en midden Maart en reeders van booten van matige tot middelmatige grootte houden vast aan een vracht van 28/9 basis Antwerpen/Hamburg Range. Meer booten zijn er te krijgen voor Maart/April belading, 7/8000 tonners vragen voor deze positie 28/- basis Antwerpen/Hamburg Range.

Van den Donau gaat nog steeds niets om.

Van de zwarte Zee werd verdere tonnage bevracht voor Maart laden, op basis van 13/3 d. naar het Continent, met optie lijnkoeken tegen 1/6 d. extra en deze vracht kan nog steeds herhaald worden.

Het laden van kolen van Engeland ondervindt nog steeds aanzienlijke vertraging door het weder, maar er zijn wel aanwijzingen, dat de toestand in den loop der week weder normaal zal worden. Wat de vrachten betreft, bleven deze gedurende de afgelopen week verrassend vast in alle richtingen en viel een lichte stijging te bekennen naar de Middellandsche Zee. Van Zuid-Wales werd o.a. bevracht: naar Rouaan 4/9; Lissabon 8/9, Algiers 9/-, Port Said 12/-, Alexandrië 12/-, Rio 11/6 d., en van de Oostkust: naar Duinkerken 4/7 1/2, Bordeaux 6/-, Nice 10/-, West Italië 9/6 en Port Said 12/6 d.

RIJNVAART.

Week van 17 t/m. 23 Februari 1929.

De aanvoeren van zeezijde bleven ongewijzigd. Scheepsruimte bleef bij matige vraag beperkt. Er was weinig aanbieding van erts, aangezien de meeste ladingen in verband met de hoge vrachtprijzen direct uit zeeboot op den wal werden gelost. Derhalve werd voor schepen, welke uitsluitend voor het vervoer van erts in aanmerking kwamen, maximum 2.— met 4, en 2.25 met 8 losdagen per last betaald. Overigens werd uitsluitend in daghuur bevracht. Naar de Rijnstations varieerde deze voor groote schepen van 4 ct. tot 5 1/2 ct. per dag en voor middelbare schepen van 4 1/2 tot 6 cts. Voor vlet-ruimte voor de stad werd met min. 14 dagen garantie nog iets meer betaald. De vaart bleef wegens ijs totaal gesloten. Sleeploon en waterstanden werden niet genoteerd. In de Ruhrhavens ging wegens totaal gesloten vaart niets om.